

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1893. Andra Kammaren. N:o 20

Fredagen den 17 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 9 och 10 innevarande mars förda protokoll.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts på kammarens bord hvilande proposition till Riksdagen angående ändring af gällande bestämmelser om utbetalande af belöning för dödande af björn och varg.

Till behandling af statsutskottet öfverlemnades Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Ljusdals stationssamhälle af mark från indragna löjtnantsbostället $\frac{3}{4}\frac{3}{4}$ mantal Gärde n:o 2 i Gefleborgs län.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången: statsutskottets utlåtande n:is 33, 34 och 35; samt bevillningsutskottets memorial n:o 10.

§ 4.

Ordet lemnades till:

Herr Mankell, som yttrade: Det lärer knappast kunna förnekas, att genom den urtima Riksdagens beslut nya förpligtelser, nya och dryga bördor blifvit pålagda det från representation utestängda flertalet af svenska folket.

I följd deraf hade man hoppats, att dessa nya förpligtelser skulle motsvaras af utvidgade rättigheter, samt förmodat, att

regeringen derom skulle framlägga förslag vid denna riksdag, så mycket hellre, som densamma är den sista under innevarande treårsperiod.

Och denna förhoppning erhöll ett icke ringa stöd i de förespeglingar, som från eljest väl underrättade håll gjordes, samt i de uttalanden, som från framstående politiska män förspordes.

Emellertid har ännu icke något dylikt förslag från regeringens sida afhörs. Då likväl allmänhetens förväntan i afseende på denna viktiga fråga torde kunna anses i hög grad spänd, och då en förklaring rörande densamma sannolikt skulle utöfva ett icke obetydligt inflytande på Riksdagens behandling af föreliggande rösträttsförslag, tager jag mig friheten att, såsom motionär om allmän rösträtt, hos kammaren vördsamt anhålla om tillstånd att till hans excellens statsministern få framställa följande förfrågan:

Ämnar Hans Maj:ts regering under innevarande Riksdag framlägga något förslag till ändring i gällande grundlagsbestämmelser rörande valrätten till Riksdagens Andra Kammare?

Den af herr Mankell sålunda gjorda framställning begärdes på bordet och bordlades.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>J. Anderson</i> i Vårgårda under	14	dagar fr. o. m. den	22	dennes
» <i>O. Melin</i>	» 10	»	» 20	»
» <i>A. Lilienberg</i>	» 10	»	» 24	»
» <i>O. Olson</i> i Stensdalen	» 14	»	» 23	»
» <i>S. Arnoldsson</i>	» 14	»	» 20	»
» <i>A. ström</i>	» 14	»	» 18	»
» <i>J. Anderson</i> i Tenhult	» 14	»	» 23	»
» <i>E. G. Bruse</i>	» 14	»	» 18	»
» friherre <i>G. O. Peyron</i>	» 14	»	» 25	»
» <i>C. H. Wittsell</i>	» 14	»	» 20	»
» <i>J. A. Johansson</i> i Ströms-				
berg	» 14	»	» 24	»
» <i>J. Sjöberg</i>	» 14	»	» 24	»
» <i>G. W. Svensson</i> i Ryda-				
holm	» 13	»	» 25	»

§ 6.

Justerades två protokollsutdrag.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande

n:o 13, i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om undersökning och förslag, åsyftande ett bättre ordnande af förhållandet mellan lappar och jordegare å vissa trakter nedanför lappmarksgränsen.

Kammaren beslöt, att detta ärende skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,50 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Lördagen den 18 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. *G. F. Gilljam* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående upphörande af Lundby pastorats i Göteborgs stifts prebendeegenskap m. m.

Denna kongl. proposition bordlades.

§ 2.

Jemlikt förut fattadt beslut företogs val af dels tjugufyra valmän för att utse Riksdagens fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret jemte deras suppleanter; dels ock 6 suppleanter för desse valmän; och befunnos efter valförrättningarnes slut hafva blifvit utsedde:

till valmän:

Herr <i>P. Andersson</i> i Högkil	med 207 röster
» <i>J. Johnsson</i> i Bollnäs	» 207 »
» <i>W. Walldén</i>	» 207 »
» <i>C. A. Alexanderson</i>	» 115 »
» <i>C. A. Bokström</i>	» 115 »
» <i>J. Bromée</i>	» 115 »
» <i>C. W. Collander</i>	» 115 »
» <i>H. Eriksson</i> i Elgered	» 115 »
» <i>A. G. Gyllensvärd</i>	» 115 »
» <i>A. Hahn</i>	» 115 »
» <i>A. Henricson</i>	» 115 »
» <i>M. Höjer</i>	» 115 »
» <i>G. Jansson</i> i Krakerud	» 115 »
» <i>J. P. Jansson</i> i Saxhyttan	» 115 »
» <i>A. V. Ljungman</i>	» 115 »
» <i>J. A. Lundström</i>	» 115 »
» <i>A. W. Nilson</i> från Lidköping	» 115 »
» <i>N. Nilsson</i> i Skärhus	» 115 »
» <i>J. Nydahl</i>	» 115 »

Herr <i>A. Persson</i> i Mörarp	med 115 röster
» <i>J. Persson</i> från Arboga	» 115 »
» <i>J. F. Schöning</i>	» 115 »
» <i>E. Svensson</i> från Karlskrona	» 115 »
» <i>P. Truedsson</i>	» 115 »

samt till **suppleanter:**

Herr <i>J. P. Dahlberg</i>	med 146 röster
» <i>A. Lälljeqvist</i>	» 126 »
» <i>P. J. M. Erikson</i>	» 121 »
» <i>N. Svensson</i> i Olseröd	» 121 »
» <i>O. Anderson</i> i Hasselbol	» 120 »
» <i>O. A. Brodin</i>	» 120 »

Ordningen mellan de suppleanter, som erhållit lika antal röster blef genom lottning bestämd, sådan den finnes häröfvan angifven.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästförestående § omförmälda val.

§ 4.

Härefter förekom till afgörande den på kammarens bord hvilande frågan, huruvida det spörsmål till hans excellens herr statsministern, som herr J. Mankell äskat, finge till hans excellens framställas eller icke.

Sedan herr Mankells skriftligen affattade framställning i ämnet blifvit uppläst, gaf herr talmannen proposition på bifall till herr Mankells ifrågavarande anhållan och förklarade sig anse denna proposition vara besvarad med öfvervägande ja. Votering begärdes likväl, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att det af herr Mankell väckta spörsmål må till hans excellens herr statsministern framställas,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren vägrat bifall till nämnda spörsmåls framställande.

Omröstningen visade 94 ja men 118 nej; och hade kammaren alltså vägrat det begärda spörsmålets framställande.

Efter det herr talmannen för kammaren tillkännagifvit denna utgång af omröstningen, begärdes ordet af

Herr Beckman som yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag kan icke underlåta att här med några ord motivera den reservation, som jag går att afgifva.

Hos oss är interpellationsrätten mer än vanligt kringgådd. Man har, förmodar jag, när man pålagt sig så stora garantier, gjort detta i den fulla förvisning, att, när begäran göres att få framställa sådana frågor, hvilka verkligen kunna anses såsom uttryck för berättigade kraf, man också skall ega rätt att få framställa dem.

Det är dels därför, att interpellationsrätten, enligt min uppfattning, bör, i allmänhet, få begagnas så långt, som intill de gränser, hvilka *grundlagarne* må uppdraga, dels därför, att nu framställda spörsmål på ett alldeles särskildt sätt berör hela svenska folket, och att svenska folket säkerligen önskar att i detta stycke få höra ett klart ord från sin regering, som jag anhåller, herr talman, att få reservera mig mot det nu fattade beslutet.

Reservation emot det fattade beslutet anmäldes jemväl af herrar *Anderåson* i Hasselbol, *O. Olsson* och *J. Johansson* båda från Stockholm, grefve *Hamilton*, *Gumælius*, *Lyttkens*, *Jansson* i Krakerud, *Olson* i Stensdalen, friherre *Nordenskiöld*, *Gustaf Ericsson* från Stockholm, *Norman*, *Bülow*, *Mankell*, *Lovén*, *Linder*, *Bexell*, *Ola Bosson Olsson*, *Wallis*, *Hammarlund*, *Bruse*, *Jakob Erikson* från Stockholm, *Nilsson* från Lidköping, *Persson* från Arboga, *Svensson* från Karlskrona, *Ollas A. Ericsson*, *J. H. G. Fredholm*, *Zotterman*, *Gethe*, *Henricson*, *Wijkander*, *Melin*, *Broström*, *Vahlin*, *Aulin*, *Liljeholm*, *Bromée*, *Falk*, *Persson* i Mörarp, *Hahn*, *Westerberg*, *Höjer*, *Persson* i Tällberg, *Kardell*, von *Friesen*, *Jonsson* i Hof, *Gyllensvärd*, *Nordin*, *Sjöholm*, *Wittsell*, *Jacobsen*, *Thermanius*, *Elowson*, *Romberg*, *Norberg*, *Folke Andersson*, *Collander*, *Wallmark* i Selånger, *Back Per Ersson*, *Ekman*, *Johnsson* i Bollnäs, *Lilienberg*, *Olsson* i Ornakärr, *Svensson* i Olseröd, *Hedlund*, *Bokström*, *Fjällbäck*, *Wavrinsky*, friherre *Fock*, *Hedin*, *Andersson* i Lysvik, *Olsson* i Sörnäs, *Nydahl*, *Jansson* i Saxhyttan, *Hammarström*, *Truedsson*, *Wallbom*, *Andersson* i Nöbbelöf, *Dahlberg*, *Olsson* i Kyrkebol, *Dahn*, *Nilsson* i Skärhus, *Johansson* i Noraskog, *Stjernspetz*, *Palm*, *Wester* och *Carl Ericson*.

Herr John Olsson, yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag kan icke betrakta utgången af den nyss verkställda votingen annat än såsom ett uttryck för oberättigadt misstroende, ja, såsom en stridshandske, kastad till hela det orepresenterade

flertalet af svenska folket, något som jag för min del lifligt måste beklaga. På denna grund ber jag, herr talman, att få anmäla min reservation emot det nyss fattade beslutet.

Herr Fr. Berg: Herr talman! I likhet med ett par föregående talare skall jag be att icke allenast få aflemna min reservation mot det fattade beslutet, utan äfven med ett par ord motivera densamma. Förliden höst yttrades i denna kammars namn inför tronen: »Enig torde denna kammare ock snart stå i den förhoppning, att vi med väl afvägda men fasta steg må närma oss den dag, då uti den stora medborgarhär, som i farans stund skall rycka fram, hvarje man eldas af medvetandet, att han eger hel medborgarrätt i det fosterland, för hvars lif han går att insätta sitt eget». Jag beklagar på det djupaste, att kammaren nu genom sitt votum gifvit tillkänna, att dessa ord icke uttrycka kammarens flertals mening.

§ 5.

Föredrogs och bordlades för andra gången Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 13.

§ 6.

Företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande, n:o 7, angående vissa delar af tullbevillningen.

Med tillstyrkande af en inom Andra Kammaren af herr *Bromée* m. fl. i ämnet väckt motion, n:o 165, hemställde utskottet under punkten 1, att Riksdagen måtte besluta tullfrihet för *fläsk, andra slag*.

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.*

I en vid punkten fogad reservation hade deremot herrar friherre *Barnekow, Fock, Almström, Cavalli*, grefve *Klingspor, Nisser, Stephens, af Burén* och *Philipson* hemställt, att nu gällande tullsats å fläsk, andra slag, 10 öre per kilogram, måtte oförändrad bibehållas.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Peterson i Hasselstad: Herr talman, mine herrar! Jag skall anhålla att få yrka afslag å utskottets betänkande i denna punkt och bifall till den af herr friherre Barnekow m. fl. vid betänkandet fogade reservation. Jag gör detta på den grund, att jag icke vet, hvad som passerat sedan förra årets lagtima riksdag, som bestämde denna lilla skyddstull för denna vara, och nu påkallar ändring. Det skulle enligt utskottets förmenande vara så, att den norra landsdelen drabbas hårdare af denna tull än andra

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag». (Forts.)

orter i vårt land, emedan norrlandsarbetarne förbruka fläsk mer än andra. Men det skulle vara intressant att veta, hvad som hindrar Norrland att slå sig på svinafvel lika väl som andra provinser i vårt land. Skälet till, att norrländingarne förbruka så mycket fläsk och köpa sitt behof deraf, utan att sjelfva hålla på på svinafveln, ja, det måtte vara, efter hvad jag hört af personer, som känna till förhållandena deruppe, att de anse det för besvärligt, och att de ha så stora inkomster af sina skogar, så att de ej behöfva slå sig på denna näring. Och arbetarne der, som utskottet ömmar så mycket för, lära också hafva så bra betaldt, att de icke heller äro att ha så ofantligt stort förbarmande öfver. Norrlandsarbetarne lika som arbetarne annorstädes i vårt land kunna göra som Blekinges fattiga backstusittare göra. På våren köpa de sig en månads gammal gris. Den föda de sedan upp — om sommaren är det tillfälle för sådana mindre bemedlade att med tillhjälp af litet grönt (nässlor och dylikt) som fritt får tagas, och mjöl bereda billig föda åt sina små grisar — och till julen ha de sin lilla gris så fet och duktig, att de kunna slagta den och sälja hälften af varan samt sålunda få på en gång åt sig en liten summa penningar. Så kunde de göra i Norrland också. Jag tycker, att det icke bör vara något hinder alls därför. Men jag har hört omtalas, att man der ej vårdar sig om att slå sig på svinafveln.

Denna fråga är, åtminstone i den provins jag tillhör, mycket beaktansvärd; ty sedan det lilla skyddet för denna vara tillkommit, ha svinuppfödare kunnat få sälja den med någon fördel. Förut, innan vi hade tull på fläsk, kunde de det icke, och detta gjorde ett mycket stort minus i deras behållning.

Då ingenting passerat sedan senaste riksdag, som påkallar ändring i dessa förhållanden, tycker jag, som sagdt, för min del, att vi icke böra nu förändra denna tullsats, utan låta den vara. Jag skall därför sluta med det, som jag började med, att yrka bifall till herr friherre Barnekows m. fl:s reservation och afslag å utskottets hemställan.

Herr Petersson i Boestad: Herr talman, mine herrar! Jag yrkar afslag på såväl motionen som utskottets hemställan; ty jag kan icke vara med om att helt och hållet taga bort tullen på fläsk. Då förra Riksdagen nedsatte den från 20 till 10 öre per kilogram, trodde jag, att det kunde vara nog. För *jordbrukarne* i Småland, norra Skåne och Halland, i synnerhet de smärre jordbrukarne och torparne der, för hvilka behållningen af denna näring utgör ett afsevärdt bidrag till deras dryga skatter, äro dessa 10 öre per kilogram af ganska stor betydelse. Och *staten* kan näppeligen vara af med dessa 600,000 à 700,000 kronor, som denna tull inbringa, i synnerhet icke under nuvarande förhållanden. Man åberopar alltjemt detta Norrland. Jag

tror dock, att de stora trävarubolagen deruppe godt kunna betala sina arbetare så, att de kunna köpa god svensk vara, då de draga så ofantligt stor vinst af sin industri. Jag tror också, att det amerikanska fläsket i sanitärt hänseende lemnar mycket öfrigt att önska, ja, mängen gång är rent af skadligt. Lektor Waldenström säger i sin amerikanska resa, att, sedan han sett ett amerikanskt millionslagteri med dess orenlighet, han icke vidare kunde förtära fläsk under den tid han vistades i Amerika.

På grund af hvad jag anfört skall jag bedja att få yrka afslag å både utskottets hemställan och motionen.

Herr Sjö: Efter många års strider såväl inom Riksdagen som i hela landet om tullars åsättande eller icke kom slutligen Riksdagen 1887 och 1888 öfverens om åsättande af en stor del tullsats, men i sammanhang med dessa beslut afgaf Riksdagen en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning i förevarande frågor och att Kongl. Maj:t skulle inkomma med förslag till ändringar eller tillägg i gällande tulltaxa. Med anledning deraf tillsatte Kongl. Maj:t en komité, som fick i uppdrag att i nämnda frågor uppgöra förslag, och dessa sedermera till Kongl. Maj:t afgifva. Häröfver hafva derefter vederbörande myndigheter hörts och deröfver till Kongl. Maj:t afgifvit yttrande; hvarefter Kongl. Maj:t inkom med en proposition i ämnet till förlidet års lagtima Riksdag. Efter det att dessa förslag inkommit till Riksdagen, beslöt Riksdagen hela linien utefter åsättande af förändrade tullar. Man reglerade det så godt man kunde, och sedan detta skett, trodde man, att efter de många strider som berört både ung och gammal, fattig och rik, palats och hydda, det skulle blifva vapenhvila en längre tid. Men nu har dock vid denna riksdag uppträdt den ene motionären efter den andra och yrkat höjande eller sänkande eller rent af exportförbud. Den ene ett, den andre ett annat. Det vill synas, som om striden skulle uppstå på nytt. Jag kan icke annat än på det lifligaste beklaga ett sådant förhållande, då man tänkt att man skulle få ett litet uppehåll med striden.

Hvad nu fläsktullen angår, så, då det icke är fullt ett år sedan den nedsattes till 10 öre, och den således icke har annat ändamål än att för tillfället reglera prisen, kan jag icke förstå, hvarför man nu skall komma fram med förslag till afskaffande af densamma. Ty det är helt säkert, — och det tror jag att litet hvar af herrarne som äro landtmän hafva reda på — att om landtmannen kan få betaldt för denna vara hvad den verkligen är värd, kan han icke endast uppfodra den spanmål han icke behöfver till brödföda utan äfven åtskilligt med rotfrukter, och så får han en god och kraftig gödning för sin jord, som derigenom tillföres mylla. Helt annorlunda förhåller det sig med de artificiella gödningsämnen; de tillföra visserligen jorden växtkraft, pigga upp

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.*

(Forts.)

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.

(Forts.)

jorden, men utmatta den på längden och äro icke lika fördelaktiga som den naturliga gödningen.

Hvad för öfrigt angår amerikanskt och svenskt fläsk, tror jag, att vi litet hvar känna till, att det svenska fläsket är en sund och närande föda, då man deremot om det amerikanska fläsket läst både i tidningar och tidskrifter hurusom det går till vid de amerikanska svinslagterierna på ett sådant sätt, att det icke är så angenämt att höra talas derom och ännu mindre angenämt att behöfva förtära ett sådant fläsk. Nu skall måhända någon säga, att därför att jag vill behålla denna lilla tullsats, jag skulle vilja fördyra soffet för den fattiga norrländingen. Men hvad det angår tror jag icke att det blir så mycket af med detta fördyrande; men om man behåller den lilla tull som nu redan finnes, hvilken är så pass stor att den fattige hemmansegaren, torparen eller backstugusittaren, som sitter vid sina magra tegar, kan få litet mer betaldt, åtminstone så pass mycket att han får någon ersättning för hvad han gör, så kan man ju äfven säga att man dermed tjenar de fattiga. Atminstone i den trakt jag tillhör och jag tror i många andra trakter är det de mindre bemedlade som deraf hafva största fördelen. De stora egendomarne i Skåne och södra delen af landet kunna lättare exportera sina varor på utlandet, så att det icke är samma förhållande med dem som med de små hemmansegarne och torparne. Af hvad jag således anfört skall jag taga mig friheten yrka bifall till reservationen och afslag på utskottets hemställan.

Herr Bergendahl: I likhet med den föregående talaren yrkar jag afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen. Med att anföra några skäl för denna tulls bibehållande eller bemötande af något som blifvit anfördt för dess afskaffande vill jag icke uppehålla tiden, då denna fråga förut blifvit så grundligt diskuterad. Jag ber dock att få fästa uppmärksamheten på ett par omständigheter, som herrar motionärer anfört i sin motion. De säga, att det finnes synnerligast tvenne omständigheter som nu ytterligare och kraftigare tala för fläsktullens borttagande: »Den ena att jemväl de mindre bemedlade och den egentliga arbetsklassen, hvilka äro de, som nästan uteslutande använda det importerade amerikanska fläsket såsom den billigaste och mest närande föda, de kunna skaffa sig, hafva pålagts ökade bördor, nog dryga efter förmåga och bärkraft, till landets försvar.

Jag vill då hemställa, om icke arbetsklassen i öfriga delar af landet utom Norrland äfven får bära denna börda, som jag för min del icke tycker vara af så tryckande beskaffenhet som motionärerna påskina. Den andra omständigheten som angifvits — är den missväxt, som inträffat i Norrland detta år. Vi få väl hoppas, att detta förhållande utgör ett undantag, och vi må väl äfven hoppas, att det nu ingångna året skall såväl för Norr-

land som för det öfriga landet medföra en god och gifvande skörd: Det är väl icke på undantagsförhållanden som en tull-taxa skall byggas. För min del har jag i minnet föregående års lagtima Riksdags beslut, då tullen på spannmål nedsattes på grund af de exceptionella förhållanden, som då rådde. Jag vågade då i denna kammare höja min röst mot tullens nedsättande och tog mig friheten framhålla som min åsigt, att spannmålsprisen, som då voro temligen höga, snart nog skulle blifva reducerade, och jag hemställer till herrarne, om ej så inträffat? Rågtunnan gäller för närvarande omkring 12 kr. och hvetetunnan cirka 19 kr. Det har dock icke fallit mig in att vid denna riksdag väcka motion om den tullens höjande. Jag anser nemligen, att man icke bör ena året ändra hvad som andra året beslutits i afseende på tullar, hvarigenom uppstå vanskliga förhållanden i handel och näringar, som jag tror försigtigheten bjuder att icke framkalla. Derför är ock min afsigt, som jag nu, eftersom jag har ordet, ber att få tillkännagifva, att i alla de punkter, som i detta betänkande afse tullsänkningar, tullförhöjningar eller införande af nya tullar, yrka afslag.

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.*
(Forts.)

Herr Johansson i Noraskog: Herr talman, mine herrar! Jag har egentligen begärt ordet för att meddela en upplysning och på samma gång en förklaring från bevillningsutskottet med anledning af föreliggande betänkande. Då första afdelningens förslag angående vissa delar af tullbevillningen inkom till plenum för att der behandlas, så framställes redan då första punkten föredrogs från åtskilliga ledamöter af Första Kammaren i utskottet hemställan derom, huruvida icke deras motståndare från Andra Kammaren skulle vilja sluta ett stillestånd i den under loppet af flere år pågående tullstriden. Då dessa framställningar gjordes än af en, än af en annan, voro de alltid åtföljda af ett litet *men*, i det att hvar och en hade sitt skötebarn, som han ville undantaga från det föreslagna stilleståndet; den ene önskade kopparplåten, den andre något annat undantaget. Sedan emellertid tre eller kanske fyra af Första Kammarens ledamöter sålunda uttalat såsom sin mening, att vi borde sluta ett stillestånd, så fann jag mig föranlåten — då jag ju har förtroende att sitta såsom vice ordförande i utskottet — att å egna och andra kammar-kamraters vägnar till svar på den gjorda hemställan afgifva den förklaring, att vi vore villige att ingå på ett sådant stillestånd, men endast under den uttryckliga förutsättning att det grundade sig på *status quo*, så att icke en enda tullsats skulle få rubbas, oberoende af på hvilket sätt den hade tillkommit, och vare sig den vore för hög eller för låg; och i denna förklaring instämde så småningom alla mina kamrater. Men under öfverläggningens fortgång visade det sig, att det var omöjligt att åstadkomma en sådan förening, ty plötsligen fick man från Första Kammararens

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.

(Forts.)

sida höra, att just i den punkt, som nu föredragits, skulle af en af dess ledamöter röstas för afdelningens förslag om tullfrihet för fläsk. Derigenom var gärdet uppgifvet och krigsförklaringen gjord. Det är således icke vårt fel, att ett stillestånd ej åstadkommits, utan vi hafva bjudit till att få ett sådant tillstånd för åtminstone ett eller par år. Ty jag tager för gifvet, att, om utskottets betänkande varit fotadt på en sådan princip, att alla de motioner, som ifrågasatt en höjning eller sänkning af bestående tullsatser, af utskottet afstyrkts, samt utlåtandet i sådan form inkommit till kammaren, så skulle, ehuru jag visserligen vet, att här finnas extrema frihandlare, dock majoriteten hafva varit nog besinningsfull för att hålla utskottet om ryggen. Men då ett sådant utlåtande nu icke inkommit — och förslaget derom kan nog ej tagas upp utan vidare — vill jag icke upptaga kammarens tid med att anföra de skäl och motskäl, som kunna anföras. Men nog hade det varit önskvärdt om Andra Kammaren visat sig villig att åtminstone för ett år låta tullfrågan hvila i fred.

Jag har ansett mig skyldig att meddela dessa förhållanden; och jag får för öfrigt endast tillägga, att jag icke ämnar taga del i den förestående tulldebatten i vidsträcktare mån än som kan åligga mig på grund af min ställning i utskottet eller derifrån gifvet uppdrag. Jag skall icke ens framställa något yrkande.

Herr Beckman: Herr talman! Utskottets ärade vice ordförande har nyss framlagt skälen, hvarför ett stillestånd i tullfrågan icke kunnat vid denna riksdag inom utskottet bringas å bane. Han har derigenom på visst sätt besvarat ett af yttrandena från smålandsbänken.

Representanten på skaraborgsbänken sade, att han icke skulle besvåra kammaren med framläggande af några skäl för sin åsigt. Detta må nu vara alldeles riktigt från hans ståndpunkt. Vi deremot hafva så starka skäl för våra åsikter, att vi, trots det att de flesta redan förut blifvit sagda, icke böra försumma detta nya tillfälle att häfda vår uppfattning.

Jag skall till att börja med upptaga de skäl, som af föregående talare framstälts. Jag vill då säga att några af dem på mig gjort ett skämtsamt intryck.

Så t. ex. då en ärad talare på blekingebänken anförde att man der nere har sin lilla gris, som man ger litet mjöl och annat smått och godt och så får färdig till julen; och så ville han att norrländingen också skulle göra i stället för att köpa amerikanskt fläsk. Skall således den norrländske arbetaren, då han går ut på timmerhugst om vintern, i de snötäckta skogarna föra med sig mjöl för att göda grisar och drifva svinafvel? Samme ärade talare yttrade sedermera något, som åtminstone icke föreföll mig såsom skämt, men som jag dock för hans egen skull hoppas icke

vara hans fulla allvar: man behöfver icke, sade han, hysa något så stort förbarmande med dessa norrländske arbetare!

Ett annat skäl, som också stötte på det komiska, var, när en talare sökte öfvertala den svenska Riksdagen att hindra importen af det amerikanska fläsket genom att utmåla, hurusom en representant från Gefle, som kommit att öfvervara en större svin-slagt i Chicago, derefter under hela sin amerikanska resa varit urständsat att förtära fläsk. Nej, mine herrar, sådana skäl äro af den beskaffenhet, att det lika litet lönar sig att framkomma med dem som att bemöta dem!

Men här har också verkligen framburits ett mer allvarligt skäl. En talare på smålandsbänken har nemligen erinrat, att denna tull pålades i afsigt att derigenom gifva skydd åt den svenska svinafveln. Dermed berörde han en punkt, deruti vi alla kunna vara ense, nemligen i önskan att de svenska närin-garne så mycket som möjligt utvecklas. Men vi, frihandlare, sätta, som bekant, ingen tro till skyddskuren. Återstår då att se saken från protektionismens egen ståndpunkt, att se till, huru vida denna tull, såsom talaren förmenade, verkligen är en *skyddstull*. Redan de utaf utskottet anförda siffror, till hvilka jag hänvisar, motsäga detta påstående. De gifva vid handen att utförseln och införseln af fläsk, oberoende af tullarne, gått upp och ned. Detta lärer den ärade talaren på smålandsbänken icke kunna förneka. Jag ber emellertid att få för kammaren framlägga ytterligare några siffror. Undersöker man prisen här i landet å det ameri-kanska fläsket och det svenska fläsket, så finner man, att det amerikanska fläskets medelpris, beräknadt efter de pris, som faktiskt af importörer erlagts under månaderna januari, februari och mars ifrågavarande år, fritt här i Stockholm, oberäknadt tullen, år 1891 utgjorde 49 öre pr kilo, år 1892 stigit till 53 öre och år 1893 uppgått ända till 95 öre. Under sagda tid har det visat sig, att det svenska fläsket under de två förstnämnda åren stått till 72½ öre sant in-nevarande år uppgått till ett medelpris af 82 öre. Härvid bör erinras, att detta fläsk icke är benfritt, utan att deri ingå hufvud och ben, så att motsvarande benfritt fläsk skulle betingat 10 à 12 öre högre pris pr kilo. I allmänhet är det betydlig skillnad i pris mellan det amerikanska och svenska fläsket — i år har det senare stigit genom särskilda anledningar — och under vanliga för-hållanden inverkar det amerikanska fläskpriset icke på det sven-ska. Beträffande priset på vårt till England exporterade fläsk, stälde det sig likaledes för årets första månader så, att det, enligt uppgifter från mejeriagenten i Manchester, år 1891 var cirka 91 öre, 1892 steg det till 95 öre och 1893 till 112 öre pr kilo.

Af dessa siffror kan man draga den slutsatsen, att dessa två fläsksorter ej beröra hvarandra, att import- och exportströmmen icke mötas, så att den ena skjuter tillbaka den andra, utan de gå på sidan af hvarandra. Med andra ord, det är alldeles olika

Angående
tullfrihet å
»fläsk, andra
slag».
(Forts.)

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag». (Forts).

artiklar. Det är ofta upprepadt, att det amerikanska, hård-saltade fläsket innehåller en långt större mängd fett, som är behöfligt för arbetaren särskildt i hårdt klimat. Det är alldeles icke så, att det svenska fläsket för dem som arbeta i ett kallt klimat skulle vara till samma nytta, äfven om de skulle få detta i vissa afseenden bättre svenska fläsk lika billigt. Vetenskapen har visat — man kan i det afseendet gå till generaldirektör Alméns tabeller — att det är nödvändigt för arbetaren, särskildt under vinterkylan, att få ett visst quantum fett. Det uppstår hos honom en verklig fetthunger, om han icke lyckas tillfredsställa sitt behof af fettämnen. Detta fett, som han behöfver för att bibehålla sin arbetskraft, har uppskattats till minst sextio gram per dag. Under sådana omständigheter är det tydligt, att, äfven om man lyckades tillbakatränga det amerikanska fläsket, detta icke skulle kunna ersättas med det magrare svenska fläsket. Man påstår visserligen, att man genom gödning skulle kunna bringa det derhän, att svenskt fläsk blefve lika lämpligt för den norrländske arbetaren, som det amerikanska. Men man glömmar, att denna gödning på grund af de höga prisen på säd och majs skulle göra det så dyrt, att det endast skulle kunna säljas för mycket högre pris.

Det är således uppenbart, att det faktiskt vid frågan om denna tull icke gäller skydd för en svensk näring. Fläsktullen är en *finanstull*. Frågan är då: bör statskassan taga ännu mer från dessa i öfrigt redan förut hårdt beskattade arbetare, i provinser, som framför andra tyngas af lifsmedelsbeskattning? Skall staten plocka mera ur deras fickor än ur andras, för att fylla sina kassakistor? Äfven om man ser saken från de s. k. skyddsvännernas egen synpunkt, från deras, som hoppas att detta system skall ega långvarigt bestånd, vore det klokare, om man borttog denna tull, »systemets» mest skriande orättvisa, som verkligen kan kallas dess »törne i köttet». De tro nu, säga de, att detta system är välsignelsebringande, de tro, att de för fosterlandets båtnad ej bör borttagas. De borde då gifva sig sjelfva det rådet att aflägsna de allra svåraste missförhållandena, särskildt det, som kännes såsom den mest orättvisa, mest obilliga af alla nu pålagda tullskatter.

En ärad representant från Småland har talat om faran af täta rubbningar. Men om man fått klart för sig, att här är icke fråga om något »skydd», så bör man inse, att från den svenska svinafvelns synpunkt icke innebäres någon fara i den nu föreslagna förändringen. Man lyckas i alla fall icke bevara Sverige åt den svenska svinafveln, just emedan det, såsom redan nämnts, gäller två alldeles olika artiklar. Så vidt våra skogsarbetares förnögenhetsvilkor medgifva dem att äta fläsk, kommer fortfarande amerikanskt fläsk att importeras. Och så mycket mindre behöfver man i år tala om täta eller hastiga rubbningar som prisen

från Amerika äro så höga, att importen derigenom i högsta grad försvåras. Prisen hafva stält sig så höga dels i följd af stockens minskning och dels på grund af ringar, som på konstladt sätt drifva dem i höjden. Det synes mig därför, som om just nu tiden skulle vara inne att borttaga denna skatt.

En betänklighet finnes, jag medgifver det, den betänkligheten nemligen, att vi under det nu rådande systemet, i afseende på våra finanser, måste iakttaga den yttersta varsamhet. Det kan aldrig för ofta upprepas och aldrig för allvarligt betonas, att de finansiella perspektiv, som öppna sig för svenska folket, äro af sådan art att man väl må se framtiden emot med oro och farhågor. Men, mine herrar, här gäller det ju icke mer än en half million: är det då icke allt skäl att på annat håll söka placera denna skattebörd, i stället för att uttaga den just af de norrlandske arbetarne, af hvilka för öfrigt många stamma från andra provinser, t. ex. Småland och Vermland, och som för att kunna utföra sitt arbete och derunder bibehålla sina krafter, behöfva detta slags sofvel? Är det rätt att just på dem lägga en sådan börd? Skulle vi icke på något annat sätt, till exempel genom en förhöjd tobaksskatt — jag är dock ej beredd att i det afseendet uppträda som förslagsställare — finna en lämplig utväg för att ersätta denna skatt? Att genom en finanstull taga skatt just ur de fattiges fickor, att peka ut en särskild klass af hårdt ansträngda arbetare och säga: »det är *der* vi skola taga skatten, det är desse som skola fylla de återstående behofven i statskassan» — det är icke rätt, jag upprepar det, det *kan* icke vara rätt. Om man deremot nu borttager denna tull, vore detta möjligen ett tecken till ett stillestånd på tullagstiftningens område och mer än något annat egnadt att främja just hvad den ärade representanten från Småland framhållit såsom önskvärdt. Jag fruktar högeligen, att en stor del af de tullskatter, som blifvit oss pålagda, just på grund af våra finansiella förhållanden, med nödtvångets magt komma att åtminstone någon tid qvarstå. Låt oss därför, oberoende af om vi äro protektionister eller frihandlare, vara med om att borttaga denna den orättvisaste af alla dessa skatter, så att — så länge tullbyggnaden står — det må vara *någon* trefnad och frid i huset. Jag anhåller, herr talman, att på grund af hvad jag här framställt få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Wallén, Alsterlund, Hammarström, Lovén, Fjällbäck, Linder, O. Olsson* från Stockholm, *Hammarlund, Aulin, Romberg, Hahn, Persson* från Arboga, *Norman, Nydahl, Björck* och *Dahlstedt*.

Herr Bromée: Herr talman, mine herrar! Efter det sarkrika och innehållsrika anförande, som den föregående talaren höll, så skulle jag kunnat inskränka mig till att helt och hållet

Angående tullfrihet å »fläsk, andra slag».
(Forts.)

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag».

(Forts.)

instämna med honom i hans yttrande, men då jag i alla fall fått ordet, skall jag be att få taga kammarens tid i anspråk med att säga några ord.

Det har verkligen förefallit mig, som om numera ingen, vare sig han är mycket ifrig tullskyddsvän eller icke, skulle hålla så styft, som af ett par talares ord tycktes framgå, på dessa fläsktullar. Jag har trott, att tiden sedan 1888 skulle hafva tillräckligt visat, att det var ett misstag med denna skyddstull. Det torde väl ingen kunna förneka, att denna tull ålades såsom skyddstull och icke såsom finanstull, och jag antager, att genom de siffror, som finnas upptagna i utskottets betänkande, det bör kunna vara klart för hvar och en, att denna tull icke är någon skyddstull, utan rent af från första stund blifvit en finanstull. Jag skall därför icke besvara kammaren med några mera omfattande siffror, för att visa detta, då jag tager för gifvet, att det visar sig klart för hvem som helst som vill se det, hvilken åsigt man än må hafva i tullfrågan. Men om man då kommer till klarhet med det resultatet, att fläsktullen är en finanstull, så anser jag mig böra fråga, om det är någon rimlighet uti, att en sådan tull skall stå qvar, äfven om man skulle vilja låta systemet i öfrigt vara åtminstone för någon tid? Kan det väl vara rättvist — såsom ock den föregående talaren frågade — att en finanstull skall under en längre tid få utgå af de fattigaste klasserna af befolkningen och särskildt och till största delen från de fattigaste delarne af vårt land? Denna tull drabbar icke jemnt ens de fattiga i vårt land, utan hufvudsakligast, såsom man finner af de sakrika utredningarne i utskottets betänkande, de norrlandske fattige arbetarne. Jag för min del anser detta skäl så talande, att jag verkligen, i synnerhet under de sorgliga förhållanden, som nu inträdt, gått och inbillat mig, att ingen skulle motsätta sig bortskaffandet af en sådan tull. Missväxt och saknaden af nödig brödföda i norra delarne af riket borde ensamt vara nog talande skäl för afskaffande af en tull så orättvist drabbande som fläsktullen. Jag är icke någon vän af stora och hastiga rubbningar, så att, om jag icke sett på dessa berörda sorgliga förhållanden och de upprörande orättvisor, som denna tull förorsakat, så skulle jag nog, oakadt jag varit mot påläggandet af såväl denna som de andra lifsmedelstullarne, ej för egen del nu kommit med en motion om fläsktullens borttagande.

De särskilda förhållanden, som nu inträffat, äro också så talande, att de, enligt mitt förmenande, icke nog kunna beaktas, i det att den landsdel, der denna finanstull egentligen drabbar, blifvit utsatt för missväxt; och då det dessutom är bevisadt, att arbetarebefolkningen derstädes just behöfver en så beskaffad föda, så har jag trott, att det icke skulle vara för mycket begärdt, att denna tull borttoges. Ett annat mycket talande skäl för tullens borttagande är, att det har visats, att, som jag förut nämnt, tullen

icke alls är någon skyddstull, utan blott en finanstull. Att importen har stigit sedan 1888, då tullen pålades, visas af, att den år 1889 var 4,790,482 kg., men år 1891 gick den till 6,327,162 kg.; och att fläskprisen stigit, — jag tror det nu här kostar 1,10 kr. per kg. — torde också kunna vara ett godt skäl för att få bort tullen; och det tycker jag skulle gälla, äfven om tullen vore en skyddstull. Ty då prisen nu hafva stigit till — som sagdt en krona och 10 öre per kilo, anser jag, att det s. k. skyddet är tillräckligt. Det torde också böra beaktas, såsom en föregående talare anmärkt, att det fläsk, som produceras inom landet, har stor marknad både utom och inom landet; att det har stor marknad utom landet, synes ju af de utaf utskottet anförda siffrorna öfver exporten; och att dessa siffror stigit, sedan tullen pålades, är ju också obestridligt.

Medan jag har ordet, skall jag be att få besvara ett yttrande af en talare på blekingebänken. Han tycktes vilja framhålla den uppfattningen, att norrländingarne vore så försumliga och lata, att de icke orkade sköta sina svin ordentligt, och att detta vore orsaken, hvarför de icke hade en bättre svinafvel. Jag skall be att få säga honom — ehuru jag ledsamt nog icke har tillgång till siffror rörande Blekinge län, — att enligt den sist utkomna officiella statistiken funnos i Jemtland, med dess något öfver 100,000 invånare, ett svin på hvar 12:te person, under det att i det bördiga och väl belägna Kalmar län, som hade något öfver 232,000 invånare, funnes ett svin på hvar tionde person. Jag ber att få hemställa till den ärade talaren, om han verkligen tycker, att skilnaden emellan Norrland och det bördiga, sydliga Sverige, om särskildt jemförelse mellan nämnda provinser göres, är så ofantligt stor till vår nackdel. Jag medgifver visserligen, att vi i allmänhet äro underlägsna de mellersta och sydligare provinserna i vårt land i mångt och mycket och särskildt i fråga om svinafvel, men dertill torde finnas många andra orsaker än försumlighet och lätja, som han velat påbürda oss. Det nordliga, kalla klimatet och deraf felslagna skördar — en naturlig orsak — torde väl böra få medtagas i räkningen. Vi hafva icke från våra förfäder heller fått emottaga en torrdikad, väl uppodlad och kultiverad åkerjord, som största delen af det öfriga landets nu lefvande inbyggare fått göra, utan få, i stället för att vara lata, arbeta och uppoffra för kultivering på samma sätt som förmodligen förfädrin till de nu lyckligt lottade i andra delar af riket fordorm fått göra.

Herr talman! På grund af hvad jag nu anført skall jag be att få yrka bifall till utskottets hemställan och till motionen.

Herr Pettersson i Dänningelanda: Efter de stora förändringar som gjordes i tulltaxan vid förra årets riksdag, hade man kunnat hysa grundad förhoppning om, att man skulle vara befriad från några förändringar i tulltaxan denna riksdag. Det

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag. »
(Forts.)

kan icke vara nyttigt hvarken för exporten eller importen att så hastiga rubbningar göras i tulltaxan som hvarje år.

Hvad åter beträffar frågan från skyddets ståndpunkt, tror jag icke att kammaren bör besluta aflägsna detta för en näring, som är den allra viktigaste af alla tullskyddade. Då tullen i fjor sattes ned till hälften, kan man icke undra öfver, om jordbrukaren med bekymmer såg, hurusom jordbruket fråntogs sitt egentliga skydd, under det att industrien fick det ena skyddet efter det andra. Det går icke an att inbilla folk, att denna tull skadar de fattiga, ty detta är tvärt om en tull som hufvudsakligen gagnar de fattige. Det är icke större jordbrukare, såsom godsegare och bönder, hvilka hafva den egentliga nyttan, utan det är torpare och backstugusittare, hvilka sitta på sina magra jordtappor i Småland och södra Sverige och hafva svinafvel till binäring. Om de kunna få sälja en och annan hafretunna mera hafva de icke mycket gagn deraf, då de derigenom exportera växtkraften ur jorden till utlandet, utan då reda de sig bra mycket bättre, om de drifva denna näring och uppfoäda svin.

Att det möjligen kan vara någon del af Norrland, som får vidkännas litet större uppföring, det vill jag icke förneka. Men jag tror dock, att den norrländska befolkningen kan lika väl lefva på svenskt fläsk som befolkningen annorstädes i vårt land. Jag vet, att det är många arbetare, som begifva sig upp till Norrland och erhålla arbete vid jernvägsbyggnader och skogsafverkningar, och som skrifva hem till sina anhöriga och säga, att de icke vilja hafva det amerikanska fläsket, som finnes der uppe — och der finnes ofta icke något annat — utan be de sina skicka upp svenskt fläsk, och sådant fläsk skickas också upp ganska mycket. Jag tror därför det är mera inbillning än verklighet att säga, att man i Norrland icke kan undvara det amerikanska fläsket. Hvar och en vet naturligtvis att för en arbetare, som nästan uteslutande måste lefva på matsäck, såsom förhållandet till stor del är med arbetarne i Norrland, ställer sig det amerikanska fläsket förmanligare, emedan det är fetare. Sådant fläsk som det amerikanska är det icke lätt att få i vårt land, men det beror icke på att vi ej kunna producera sådant fläsk, utan orsaken, är att städernas invånare icke vilja hafva sådant fläsk. Om man kommer till städerna med sådant fläsk som det amerikanska, d. v. s. med stora svin på 15 à 16 pund, vill ingen köpa det, utan man får sälja det till vrakpris. Finge deremot Sverige behålla fläskmarknaden inom landet ensam för sig, lider det icke tvifvel om att man skulle komma att producera fläsk, som vore lämpligast äfven för Norrland, d. v. s. fetare fläsk, som det är mer tjockt med späck på, emedan, som sagdt, sådant fläsk är bättre för dem, som lefva uteslutande på matsäck, ehuru det icke är så användbart i hushåll. Jag anser därför att denna fläsktull, hvilken det nu är fråga om att taga bort, är för landet den allra viktigaste,

och att den är till gagn för den fattige arbetaren i största delen af vårt land — det är säkert det. Jag har varit i samtal med många i min trakt, som gälla för att vara frihandlare, men som alla varit de allra ifrigaste vänner af tull å fläsk. De kunna icke förstå, att någon människa kan yrka på att densamma skall borttagas. De tro det knappast. Jag skall därför på det varmaste och lifligaste yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen vid denna punkt.

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.»*
(Forts.)

Herr Bexell: Då någon motion om höjning af tullen å fläsk icke förekommit, har jag endast att yrka bibehållandet af den nuvarande tullsatsen; och då vår protektionistiska regering nu icke framkommit med något förslag vare sig om suspension eller nedsättning af tullen å fläsk, förmodar jag också, att vi, som icke önska afskaffanet af tullen, skola blifva segrande, så att denna motion om upphäfvande af tullen å fläsk måtte komma på skam.

Herr Dahlberg: Efter herr Beckmans anförande i den sak, hvarom nu är fråga, torde icke mycket vara att tillägga, men då jag förut varit motionär om borttagande af tullen å fläsk, och då jag eger en icke obetydlig kännedom om, hvilka företrädesvis konsumera det amerikanska fläsket, har jag icke kunnat underlåta att begära ordet för att något belysa de hithörande förhållandena. Man vet, att en mycket stor del af det amerikanska fläsket går till Norrland, och skälet dertill är naturligtvis, att näringsvärdet hos det samma är — till följd af de amerikanska svinens utfodringssätt — vida större än hos det för helt annat ändamål afsedda svenska fläsket. För de norrländska skogs- och sågverksarbetarne, som ofta under sina arbeten behöfva medföra lifsmedel i den mest koncentrerade form, är det alldeles klart, att det skall vara särdeles fördelaktigt att använda just amerikanskt fläsk för att proviantera med. Men fördelarne hos detta fläsk beror, som sagdt, på kreaturens utfodring, och jag tror icke, att vi äfven med det bästa bemödande skulle kunna ersätta det amerikanska fläsket med svenskt fläsk, som är afsedt för helt andra ändamål, för det finare bordet.

En omständighet, som också bör tagas i betraktande, är den, att priset på amerikanskt fläsk för närvarande står mycket högt, så att importen af detsamma kommer under detta år sannolikt inskränkas till det minsta möjliga. Följaktligen måste inkomsterna af tullen på amerikanskt fläsk redan nu nedgå så, att om Riksdagen nu beslutar en i min tanke fullt berättigad nedsättning eller ett borttagande af denna tull, kommer ur rent finansiell synpunkt skilnaden mellan tullinkomsterna häraf för detta år och för det nästa att blifva jämförelsevis obetydlig.

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag». (Forts.)

De s. k. »humanitetsskäl», som man här framdragit för bibehållandet af denna enligt mitt förmenande orättvisa tull, vill jag icke yttra mig om, utan jag inskränker mig till att på det varmaste yrka bifall till utskottets hemställan, att tullen å *fläsk, andra slag*, måtte borttagas.

Herr greve Hamilton: Den ärade representanten för Himble härad yttrade nys med begagnande af det för honom egendomliga parlamentariska språket, att han önskade och hoppades, det denna motion måtte komma på skam. Då nu ett dylikt uttryck en gång blifvit fäldt, vill jag såsom min åsigt uttala, att, om denna önskan går i fullbordan, skall det vara en *skam* för denna kammare.

Det var eljest egentligen med anledning af det intressanta anförande, som representanten för Kinnevalds och Norrvinge härad höll, som jag begärde ordet. Det går icke an, sade han, att inbilla folk, att fläsktullen är till skada för den fattige. Nej, det behöfver man sannerligen icke *inbilla* någon. Tager man endast kännedom om de verkliga förhållandena, skall man finna, att denna tull *är* till skada för de fattige. Det heter, att kärleken gör blind; men kärleken till skyddstullarna tyckes göra människorna både döfva och blinda; döfva för de ovederläggligaste saksäl, blinda för de faktiska förhållandena. Gång på gång och på det mest otvetydiga sätt har här bevisats, att af denna s. k. skyddstull icke ett enda öre kommer svinuppfödarna i Kinnevalds och Norrvinge härad eller dem i Småland eller riket för öfrigt till godo; de hafva icke det ringaste gagn af densamma. Och likväl kallar den ärade representanten för Kinnevalds och Norrvinge härad fläsktullen för den viktigaste af alla skyddstullar! Nej, det är blott därför, att denna tull en gång kommit in i tullstriden, som vi fått detta rätthafveri, hvilket icke vill medgifva, att man ur skyddssynpunkt begick ett fullständigt misstag, då man åsatte densamma. Kunde de, som så ifrigt här tala för denna tullbeskattning, endast lösgöra sig från detta rätthafveri; önskade de verkligen fred mellan partierna; kunde de hän gifva sig åt en opartisk undersökning af förhållandena, skulle de tvingas att erkänna, att denna tull icke är till något gagn utan är för dem fullkomligt likgiltig. Vore det så, att de hade någon fördel deraf, skulle deras motstånd icke förvåna mig; men då det är så tydligt, så ovedersägligt, att icke den minsta fördel derur härflyter, då begriper jag verkligen icke, att de så ifrigt motsätta sig ett borttagande af densamma.

Det är också ganska karakteristiskt, att sanningen af mina ord blifvit bevisad just af den ärade representanten för Kinnevalds och Norrvinge härad. Han uppgaf först, att många af arbetarne i Norrlands skogar skriva hem till sina anhöriga, att de

icke vilja hafva det amerikanska fläsket, utan de önska annat fläsk, som äfven skickas hit upp till dem. Det måste väl ändå vara blott en och annan kräsmagad arbetare, som icke vill äta detta fläsk. Ty i annat fall vill jag fråga: hvart tager då denna myckenhet amerikanskt fläsk vägen, som importeras till Norrland? Det ätes väl ändå upp; och norrländingarne kunna nog intyga, hvilka det är, som förtära det.

Sedan yttrade den ärade talaren — i märkelig strid med nyssnämnda uppgift om skogsarbetarnes förmenta ovilja mot det amerikanska fläsket — att det amerikanska fläsket är fördelaktigt för dem som måste lefva ute på matsäck, ja, det är just det hvad det är, men han sade i samma andetag: »herrarne skola icke tro, att vi ej äfven här i landet kunna producera sådant fläsk som det amerikanska, — och det har han mycket rätt i, det skulle nog kunna gå för sig — »men», fortsatte han, »förhållandet är, att befolkningen i städerna der vi skola afsätta våra varor, *icke vilja hafva sådant fläsk, hvarför det ej heller blifver någon producering af*». Men dermed har ju den ärade representanten just bevisat, att den vara, om hvilken han talar, är en helt annan än den, här är fråga om.

Det är verkligen, som sagdt, som om kärleken till dessa skyddstullar gjorde människorna både döfva och blinda. Om man skulle sätta i fråga, att af den brist på 4 millioner, som för närvarande skall fyllas i statskassan, en större eller mindre del skulle täckas genom särskild direkt beskattning lagd på våra statare och tjenstehjon, då tror jag, att såväl den ärade representanten för Kinnevalds och Norrvidinge härad som alla andra skulle tillbakavisa ett sådant förslag med den största ovilja. Men när man vidtager en sådan beskattningsåtgärd på en omväg, fast fullkomligt lika säkert; när man genom indirekt beskattning tager flera hundra tusen kronor årligen från dessa fattiga skogsarbetare i Norrland, då är man med derom, därför att det sker under form af en skyddstull, och därför att man en gång i partinitets tjenst fått inpregladt i sig, att skyddstullar *icke kunna vara till skada för arbetarne*.

Skulle det dock icke nu vara på tiden att sluta med detta rättshafveri? Denna tull är ej för protektionisterna den viktigaste; den har för dem ingen betydelse, den är den mest likgiltiga af alla. Om de verkligen önska försoning och samhällsfrid, måste de ovilkorligen vara med om dess afskaffande. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Med grefve Hamilton instämde herrar *Nilson* från Lidköping, *Svensson* från Karlskrona, *Bülow*, *Bokström*, *Ekman*, *Gustaf Ericsson*, *Wijkander*, *Liljeholm*, *Bruse*, *Olson* i Stensdalen, *Broström* och *Wallbom*.

Angående
tullfrihet å
»fläsk, andra
slag».
(Forts.)

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.
(Forts.)

Vidare anförde:

Herr Nordin: Herr talman, mine herrar! Det har alla redan blifvit så mycket sagdt både för och emot i denna fråga, att jag endast har litet att tillägga, men några yttranden af den förste talaren, som uppträdde, talaren på blekingebänken, hafva icke blifvit tillräckligt besvarade, hvarför jag velat säga några ord.

Talaren på blekingebänken framhöll, att det är af maklighet som norrlandsbonden icke uppföder svin. Men det är så långt ifrån riktigt som det någonsin kan vara, och talaren bevisade genom dessa sina ord mera än tydligt, att han icke i ringaste mån känner till och förstår att bedöma Norrlands ställning. 10 ord borde vara tillräckliga att bevisa honom, att det är faktiskt omöjligt för norrlandsbonden att utan förlust föda svin till ortens behof. Jag vill fråga: är det någon i denna kammare, som kan tänka sig, att det för norrlandsbonden skulle vara klokt att köpa mjöl från södra Sverige och därför betala 22, 23, 24 och 25 kronor pr 100 kilo — ja, till och med ännu mera i de nordligaste delarne af Norrland — och så med detta mjöl föda svin. Jag tror, mine herrar, att om vi lite hvar begagna endast vanligt hvardagsförstånd — vi behöfde icke vara några sprängtänkare för det — så skola vi komma till full öfvertygelse om, att detta är en radikal omöjlighet. För öfrigt vill jag fråga: då dessa bönder icke sjelfva hafva råd att köpa mjöl, så att deras bröd får vara fritt från inblandning af bark, mossor och lafvar, är det då möjligt, att de skola kunna köpa mjöl för att dermed föda svin? Herrarne må inte tro, att jag står här och målar hin på väggen. Nej, långt derifrån! Jag har så nyligen som under denna riksdag, sett bröd, hitsändt från norra Sverige, som jag vågar påstå, att ingen af herrarne skulle vilja taga i munnen; och det är sådant norrländingarne få äta. Så länge de få äta sådant bröd af bark, agnar och lafvar, kunna de väl icke föda svin med mjöl för att hålla arbetarne med fläsk.

Vidkommande slutligen nämnde talares yttrande, att arbetarne i Norrland icke föda svin, därför att de hafva så enorm förtjenst i skogarne, vill jag icke besvara detta därför, att det redan är besvaradt. Men jag vill råda den talaren, som anförde det, att begifva sig upp i Norrlands skogar och endast i åtta dagar dela lifvet med dem, som han tror vara så lyckliga och förtjena så oerhördt; kanske skulle han då snart vara belåten med att lemna allt tal om möjligheten för dessa arbetare att föda svin.

Herr talman! På grund af det anförda skall jag be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Collander: Såsom af utskottets betänkande framgår, har jag biträdt det beslut, hvartill utskottet kommit, nemligen att förorda bifall till motionen.

Vice ordföranden inom bevillningsutskottet redogjorde nyss för, att det inom utskottet till en början bragts på tal att få tullfrågorna uppskjutna under denna riksdag, och jag för min del hörde till dem, som ville biträda detta. Men anledningen härtill var icke den, att man, uttröttad af tullstriderna, skulle sluta ett stillestånd och låta tullfrågorna få hvila en obestämd tid, utan anledningen härtill var det förhållande, att då vi stå inför stora utgifter, föranledda af de beslut, som tillkommit under sistlidet års urtima riksdag och vi ännu icke kunnat få nödiga utredningar från Kongl. Maj:t om de nya skatteköllor, som måste tagas i anspråk för täckande af berörda stora utgifter, det vore bättre till nästa riksdag uppskjuta tullfrågorna, åtminstone dem, som djupare ingripa i statens finanser. Det är ju sålunda ifrågasatt att vi skola få en ölbeskattning; vidare att få en utveckling af stämpel- och arfsskatten och om att få bevillningsförordningen omarbetad i syfte att kunna utvidga den direkta beskattningen. Dessa utredningar väntar ännu Riksdagen på och kan således ännu icke företaga den behöfliga större skatteregleringen för att betäcka de nya utgifterna. Under sådana förhållanden synes det vara ett mycket beaktansvärdt förslag att vid denna riksdag icke företaga någon större rubbning i tullsatserna, men det från frihandelssidan framställda anspråket på borttagande af fläsktullen är nu ett ganska djupt ingrepp i statsfinanserna, enär efter 1892 års import berörda tullsats motsvarar mellan 600,000 och 700,000 kronor. — En talare från Norrland nämnde visserligen, att antagligen i år importen af amerikanskt fläsk till Norrland kommer att minska på grund af minskning i skogsafverkningen, och detta kan ju vara möjligt, men för närvarande måste man ju grunda sådan beräkning på föregående årets eller 1892 års import. — Men samtidigt med anspråket från frihandelssidan att borttaga fläsktullen göres nu från protektionisternas sida försök att få ökad tullskydd för tvenne af den stora allmänhetens fönödenhetsartiklar: läder och skodon, och yrkandena härpå hafva ledt till det resultat, att utskottet på grund af den förseglade sedelns utslag förordat en betydlig höjning af dessa tullar. Då nu tullinkomsterna å fläsk uppgå till ungefär samma belopp, hvarmed tullinkomsterna å förenämnda varor, efter tullens höjning å desamma, till de af utskottet föreslagna belopp, skulle ökas, kan jag icke inse, att det skulle gifvet vara någon fördel att nu utbyta fläsktullen mot förhöjd tull på läder och skodon, som äro lika oumbärliga fönödenhetsartiklar, utan jag tror, att man behöfver fundera på denna sak till nästa år.

Det är från denna synpunkt sedt, som jag velat vara med om att för i år nedlägga dessa tullfrågor, som så djupt ingripa i statens finanser. — Det är likväl tydligt, att, om en sådan öfverenskommelse icke kommer till stånd, det ej finnes något annat att göra, än att hvardera fraktionen i dag får besluta enligt sin

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag».*
(Forts.)

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag». (Forts.)

ståndpunkt i tullfrågor, och kan man sedan vid gemensamma vote-
ringen tänka på, om det icke vore klokast att nedlägga dessa
stridsfrågor för denna riksdag.

Att emellertid denna tull å amerikanskt fläsk ej verkar som
skyddstull, utan är helt och hållet en finanstull, det är så tydligt
påvisadt och framgår så ovedersägligt af de siffror, som äro an-
förda i utskottets betänkande. I detta betänkande ser man, huru
variationerna i *importen* både före och efter sedan tullen införts
ständigt och lika oregelbundet vexla fram och tillbaka; ena året
en hög importsiffra, som kanske redan året derpå nedgår till
hälften o. s. v., och deraf framgår, att importen af denna vara
icke är beroende på tullsatserna, utan helt och hållet beroende
på i hvad mån skogsafverkningen stiger eller faller. Deremot är
exporten af fläsk i nästan regelbundet stigande. Denna regel-
bundna stegring af export har återigen tydligen icke något med
fläsktullen att göra, utan beror på mejerinäringens jemnt stigande
utveckling. Man har således såväl i fråga om import som export
i statistiken så tydliga bevis på, att fläsktullen icke har något
inflytande såsom skyddstull. Den är en ren finanstull, men som
verkar ojemnt och tryckande!

Herr talman! På grund af hvad jag anfört sluter jag mig
till hvad vice ordföranden i bevillningsutskottet nyss yttrade, då
han sade, att han för närvarande icke ville göra något yrkande,
utan afvakta, huru diskussionen inom medkammaren utfaller. Jag
står på samma ståndpunkt som han.

Herr Andersson i Löfhult: Jag blef uppkallad af en talare
på stockholmsbänken, som sade, att tullen gör dess anhängare
både döfva och blinda för några skäl från det motsatta lägret.
Jag vill på det bestämdaste protestera mot ett sådant uttryck.
Den ene ledamoten af Riksdagen kan hafva gjort erfarenhet i
i en sak och den andre i en annan, och därför kunna de hafva
olika uppfattning. Samme talare sade äfven, att i Småland skulle
det icke vara fördelaktigt att hafva tull å fläsk. Derom tror jag,
att vi smålänningar hafva mera erfarenhet än den ärade talaren
från Stockholm.

Det är alldeles klart, att när man skall producera en sådan
vara, som erhålles genom att föda upp och göda svin, så behöfves
dertill både arbetare och spannmål. Om man sedan skall behöfva
sälja denna vara till underpris, då är det sannerligen icke godt
för jordbrukaren. Både de större och mindre jordbrukarne föda
upp kreatur för att sälja, och då kunna herrarne väl tänka sig,
de behöfva få betaldt för sin vara.

Likaledes har här framhållits de fattiga arbetarne i Norrland
och sagts, att det är för deras skull, som man arbetar på att få
bort denna tull. Jag har den erfarenhet, att då arbetare från
mellersta och södra Sverige begifva sig upp till Norrland och

arbeta i brädgårdar och sågverk, så förtjena de så mycket penningar, att de äfven kunna sända hem deraf till sina familjer. Under sådana förhållanden tror jag icke, det är så farligt för dessa norrlandsarbetare, som man här velat framhålla.

Deremot kommer man, om denna tull å fläsk borttages, att gynna importörerna af fläsk. Det blifver de, som komma att förtjena på sin vara, om tullen borttages. Ty man har ju klart och tydligt visat, att skilnaden i pris på svenskt och amerikanskt fläsk är vida högre i försäljningslokalerna, än hvad tullen å denna vara utgår med. Det är väl ej så nödvändigt att importörerna skola gynnas. Jag tror, att det är lika nödvändigt, att de, som föda upp svin, få skäligen betaldt, när de skola sälja sin vara. Icke skall man stifta lagar för att gynna importörerna.

På grund af hvad jag anfört skall jag be att få yrka afslag å utskottets betänkande och bifall till reservanternas förslag.

Herr Beckman: Endast ett par ord. Det har här uttalats farhågor i statsfinansiellt hänseende mot borttagandet af denna tull. Jag vill sträcka saken längre och äfven se den från nationalekonomisk sida. Då frågar jag: är det icke fördelaktigt att kunna till utlandet exportera vårt svenska fläsk och der få högre betaldt för det samt i stället hit importera billigare amerikanskt fläsk? Hvad åter den rent finansiella sidan beträffar, frågar jag: äro då de penningar, som icke utgå för tullar, bortkastade? Stanna de icke hos folket? Är icke detta en fördel? Hvilket är för en nation den största fördelen, att man samlar penningar i statens kassakista eller, i folkets börs?

Herr Johansson från Stockholm: Visserligen är det, såsom motionären påstått, sant, att då lifsmedelstullarne vid 1888 års riksdag åsattes, de åsattes såsom skyddstullar och icke såsom finansstullar. Såsom skyddstullar, hette det, vore de både nyttiga och nödvändiga; såsom sådana skulle de åstadkomma en bättre ställning för den stora och fattiga arbetarebefolkningen, dels genom rikligare tillgång på arbete, dels genom högre aflöning. Intraderna af dessa lifsmedelstullar, hette det vidare, skulle också, om icke uteslutande, så åtminstone till en stor del användas till förbättring af deras ställning, som mest fingo bidraga till dessa intrader. Men fem års erfarenhet har emellertid gifvit vid handen, att arbetstillgången i allmänhet icke blifvit rikligare, att aflöningen icke blifvit högre, och att tullintraderna hafva blifvit använda för helt andra ändamål, än hvar till det uppgafs att de skulle användas. När man vet detta och äfven kan vara fullt förvissad om, att tullvännerna i det allra längsta skola motarbeta eller åtminstone försöka att motarbeta alla andra kraftigt verkande skatteformer än de, som trycka mest, der de borde trycka minst, nemligen de indirekta skatterna; och när man tager hänsyn till de eftergifter, visserligen små och

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.*
(Forts.)

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.
(Forts.)

icke så godvilligt gjorda, som gjordes vid sista lagtima riksdagen i fråga om spanmål och fläsk; och när man vidare på samma gång tager hänsyn till de stora utgifter, som för statsverket blifver en följd af urtima Riksdagens beslut, har jag, för min del, ansett det vara ett temligen lönlöst arbete att nu söka få någon lindring i de bestående tullsatserna. Men när ett förslag nu blifvit väckt om fläsktullens totala afskaffande, ställer jag mig gifvetvis på motionärernas sida.

Om man vill betrakta endast tre af de mest kända med tull belagda förnödenhetsartiklar, skall man finna, att spanmålstullen är orättvis, att smörtullen är orättvisare, och att fläsktullen är orättvisast. Spanmålstullen är orättvis mot många, men gagnar i alla fall alla dem, som producera säd till afsalu. Detta deras öfverskott kan sällan exporteras. Det sker åtminstone högst sällan. Varuegarne söka och finna marknad i eget land för sin säd; och de erhålla i förhållande till varans kvalitet samma pris som den från utlandet importerade säden, inclusive icke blott tullen, utan äfven frakten och andra umgälder, ställer sig till, så att man kan säga, att det är icke endast genom tullen, som det svenska jordbruket har sitt skydd. Jag vill också tillägga att för de jordbrukare, som icke producera spanmål till mera än husbehof, och för alla statorpare och alla de jordbruksarbetare, som hafva sin mat i husbondens kök, för dem kan denna tull vara af temligen indifferent natur.

Smörtullen deremot är orättvisare icke blott af det skäl, att i statorparnes löner in natura icke, såvidt jag vet, ingår artikeln smör, utan den är orättvisare därför, att det svenska smöret, såväl prima som sekunda vara, betingar ofantligt mycket högre pris än det från utlandet — Finland eller hvilka länder det nu må vara — hit importerade. Den svenska smörproducenten och exportören är således alldeles oberoende af, huruvida tull på smör i vårt land finnes eller icke. Följaktligen är denna smörtull att betrakta såsom en finanstull.

Fläsktullen är orättvisast därför, att det svenska, magra och icke benfria fläsket betingar icke blott lika högt utan ofta mycket högre pris än den från Amerika hit importerade, fetare och benfria varan; orättvisast därför, att den amerikanska varan, såsom man ju hört från alla talare, som äro för denna fläsktulls borttagande, uteslutande förbrukas af den skogsarbetande befolkningen i Norrland eller den skogsarbetande befolkningen, i hvilka skogar den än arbetar; orättvisast därför, att denna befolkning sysselsättes vid en industri, som icke på grund af tullskydd kan gifva sina arbetare hvarken rikare tillgång på arbete eller högre arbetslöner.

Icke bör man missunna denna befolkning, då den åtrår en vara, som den finner sig väl af, och som sällan af andra landets invånare förbrukas, att få den för så billigt pris som möjligt. Icke bör man missunna denna arbetarebefolkning, som ofta på grund

af köld och transporter får vara i saknad icke blott af alla andra sofvelslag, utan äfven af potatis, dricka, mjölk o. s. v. — icke bör man missunna dem att få detta feta, späckrika och närande fläsk så billigt som möjligt.

Under 8-årsperioden 1884—1891 var smörimporten i Sverige $20\frac{3}{4}$ millioner kg. till ett medelpris af $126\frac{1}{2}$ öre. Exporten, femdubbelt större, var 108 millioner kg. till ett medelpris af $182\frac{1}{2}$ öre pr kilogram, alltså öfver 44 % högre pris för det svenska smöret än för det från utlandet importerade. Under samma 8-års-period importerades amerikanskt fläsk till Sverige till ett viktbelopp af $58\frac{1}{2}$ millioner kg., deraf under de 4 första tullfria åren, nemligen 1884—1887, $33\frac{3}{4}$ millioner och under de 4 derpå följande tullåren $24\frac{3}{4}$ millioner kg. Med smörimporten var det på samma sätt, i det att under de 4 första tullfria åren importerades nära 12 millioner kg., men under de 4 senare tullåren 9 millioner kg.

Den minskade förbrukningen af importeradt smör, 3 millioner kg., på grund af det genom tullarne förhöjda priset, torde få skrivas på umbärandenas och försakelsernas konto. Den minskade importen, 9 millioner kg., af amerikanskt fläsk, på grund af det genom tullarne förhöjda priset, torde få skrivas på samma konto. När man nu vet, att det amerikanska fläsket har stigit så oerhördt, så anser jag, att det är både obehöfligt och obarmhertigt att hålla denna fläsktull kvar. Bättre än så bör man behandla den stora norrländska arbetarebefolkningen, som alltid har ett tungt och ofta ett lifsfarligt arbete. Bättre än så bör man behandla denna befolkning, som till stor och hufvudsaklig del har bidragit dertill, att Sverige under denna 8-års-period har exporterat endast gröfre trävaror till främmande länder för i det allra närmaste 800 millioner kronor.

Jag yrkar bifall till utkottets förslag.

Herr Lasse Jönsson: Då Riksdagen förra året nedsatte spannmålstullen till hälften, så var den allmänna tanken den, att man derefter skulle få hvila. Så tyckes emellertid icke blifva förhållandet.

En ledamot af bevillningsutskottet har sagt, att den, som icke vill lyssna till skälen att sänka denna tull, är både blind och döf. Äfven med risk att kallas så, har jag tagit mig friheten att begära ordet. Ty samme man yttrade derjemte, att alla statare och torpare vore de, som drabbades af denna skatt. Det må vara, att stockholmarne och norrländingarne resonera så, men vi från andra orter veta, att det är just statorpare och andra torpare, som till stor del hafva sin näring i denna fläskproduktion. Man bör hafva sett, huru dessa, såväl man som hustru, innan de gå på ett långt dagsverke, tidigt om morgnarne äro ute för att vid åkerrenar och vägkanter samla föda för dagen åt sina grisar, som de på hösten skola afsätta, för att af inkomsten betala sina

Angående tullfrihet å fläsk, andra slag.

(Forts.)

Angående
tullfrihet å
»fläsk, andra
slag.»
(Forts.)

kläder och andra förnödenheter. Den som sett detta, han skall icke stå här och håna oss och säga, att vi vilja trycka på dessa fattiga torpare. Gör han det, så har han icke annan idé om saken än den han fått genom teoretiska inbillningar. Från den synpunkten har han möjligen rätt, att man icke bör tänka på annat än att uppmuntra handel och import,

Från min synpunkt deremot anser jag, vi böra rösta för att status quo bibehålles, och röstar för reservanternas förslag.

Herr grefve Hamilton: Jag skall be att få säga ytterligare några få ord. Jag skall icke upptaga de skäl, som anförts af den ärade representanten för Allbo härad, icke heller de, som anförts af den siste ärade talaren. De inledde båda sina anföranden med den förklaringen, att jag ingenting begrep i denna sak. Detta skulle jag möjligen kunna taga för godt, om jag icke här hade understöd af så många framstående representanter för jordbruksnäringsen. Såsom saken nu ligger, vågar jag deremot bestämdt protestera mot att all sakkunskap i detta ämne skulle vara koncentrerad inom Allbo härad eller på skånebanken. Och det är därför icke lönt, att desse ärade talare genom att framhålla min förmenta bristande sakkunskap söka befria sig från de talande skäl, som mångfaldiga gånger framstälts af personer med fullt ut lika stor sakkunskap, som den de sjelfve besitta.

Jag skall emellertid icke söka vederlägga dem, ty det lönar icke försöket, då de icke vilja lyssna till eller ens upptaga det hufvudskäl, som från vår sida framhållits, nemligen att den inhemske svinuppfödaren alls icke lider någon konkurrens genom importen af det amerikanska fläsket. Det är der frågans kärnpunkt ligger; och detta hafva de aldrig kunnat vederlägga.

Här talas gång på gång om, att Riksdagen så nyligen infört lifsmedelstullarna, och att man därför nu icke borde rubba dem. Ja, mine herrar, om det i år icke från tullpartiets sida framkommit några som helst förslag till tullförhöjningar, skulle ett sådant tal möjligen haft något fog för sig. Men under nuvarande förhållanden, då det gång på gång upprepas, detta tal, anser jag mig pligtig erinra derom, att det dock icke var svenska folket, som införde dessa tullar, utan de blefvo oss påtvungna genom en slump! Kommen i håg det och talen icke för mycket om att svenska folket uttalat sig för denna sak! Det har icke varit förhållandet.

Emellertid har jag lika som bevillningsutskottets vice ordförande varit villig att sluta fred för detta år, under förutsättning, att äfven tullvännerna vore dertill benägna. Herr vice ordföranden har redan meddelat, huru de planerna strandade. Icke desto mindre vore jag ännu i detta ögonblick villig att afstå från denna tullnedsättning, om det funnes någon utsigt att få någon fred beträffande de öfriga tullarne. Men alldeles nyss har Första Kam-

maren med den förkrossande majoriteten af 80 röster mot 40 beslutat sig för den förhatliga tullen på sulläder. Dermed är kriget öppnadt, och det är icke värdt att längre tala om fred.

Angående
tullfrihet å
flåsk, andra
slag».

(Forts.)

Herr Månsson: Jag hade verkligen icke ämnat begära ordet i denna fråga och jag hade icke heller tänkt, att det rörande densamma skulle blifva någon egentlig strid eller debatt. Jag hade hoppats, att det anförande, som bevillningsutskottets vice ordförande hade, skulle ledt derhän, att striden blifvit kortare och äfven lugnare. Men man kan nästan säga, att intetdera inträffat. Den siste talaren har uppträdt med en sådan värme, för att icke säga något annat, i sitt anförande, att han höll på att uppkalla dessa förhatliga strider på nytt. Jag hoppas emellertid, att så icke skall blifva förhållandet. Jag hoppas, att det uttalande, som utskottets vice ordförande haft, skall komma till sin fulla rätt och att vi vid denna riksdag skola få, så att säga, behålla status quo. Att icke bevillningsutskottet har kunnat komma till ett sådant resultat, det råar ju ingen för.

Emellertid hoppas jag, att vi skola kunna komma till något resultat genom att bibehålla status quo, och det är på den grund, herr talman, som jag, utan att inlåta mig derpå, huruvida den ene eller den andre bättre förstår flåsktullens värde eller icke, vill rösta för ett sådant *status quo*, ty jag är öfvertygad om, att vi eljest ej komma till något resultat. Den ene påstår sig förstå denna fråga bättre än den andre, men allt detta beror på olika åsigtter o. s. v. och derigenom komma vi helt säkert icke till något slut. Jag ber, att vi vid denna riksdag skola slippa ifrån dessa förfärliga strider, och hoppas, att de icke vidare må komma upp.

Emedan min önskan, som sagdt, är, att vi skola få behålla status quo, så skall jag, herr talman, anhålla att få yrka afslag å utskottets hemställan i denna punkt, på samma gång jag ber att få tillkännagifva, att jag kommer att rösta för status quo äfven i de öfriga.

Herr Anderson i Himmelsby: Det är, med anledning af ett par talares på stockholmsbänken yttranden som jag begärt ordet, emedan jag tror att de haft yttranden, hvilka icke böra lemnas obemötta.

Den förste talaren, herr Beckman, yttrade den åsigt att han hade hoppats, att tullvännerna sjelfva skulle vara så moderata, att de ville slopa de orättvisaste af alla tullar, nemligen lifsmedelstullarne. Jag vet egentligen icke, huru långt talaren sträcker sin åsigt om lifsmedelstullarne, dem kan man ju utsträcka ganska långt, jag för min del anser, att det är icke endast sådana varor, som förbrukas såsom föda, utan jag antager, att dit väl äfven bör räknas sådana varor, som användas till kläder. Men om vi skulle

Angående
tullfrihet å
»fläsk, andra
slag».
(Forts.)

stanna vid den åsigt, som jag förmodar han hyser, nemligen att med lifsmedel menas endast de förnödenhetsartiklar, som förbrukas till föda, så skulle det ju icke vara så underligt, om vi, som producera sådana lifsförnödenheter, icke skulle vara villige att lyssna till hans ord och afstå från allt skydd för de varor, som vi producera, men betala tull för alla de varor, som vi behöfde köpa för idkandet af vår näring. Jag hemställer till honom sjelf, huruvida han, om han vore producent af någon sorts industrialster, då vore villig att afstå från skyddet för den näring, som han idkade, men på samma gång betala tull för allt, som han behöfver för sin egen närings idkande. Jag tror knappt, att han skulle vara villig att gå in på något sådant. För min del tycker jag verkligen, att om han såsom frihandlare ville vara med om att taga bort alla tullar, då skulle man kunna förstå honom, ty det vore åtminstone konsekvens i det, men att säga, att en klass, som idkar en viss näring, icke skall hafva något skydd, det tror jag icke är rättvist.

Den andre talaren på stockholmsbänken gick ut från den åsigten, att detta skydd icke gifve de inhemska fläskproducenterna ett enda öre mer för sin vara. Men jag kan icke förstå, huru han kan komma till en dylik åsigt, och jag tror, det är svårt för honom att kunna vidhålla ett sådant påstående.

Han hade äfven ett annat uttalande i afseende å dessa tullar, nemligen att det icke var svenska folket, som pålagt dem; men han måste väl åtminstone medgifva, att representationen under den nuvarande perioden är ett uttryck af svenska folkets vilja, såvida han icke hyser en sådan uppfattning, som jag hörde uttalas på en annan lokal i torsdags, nemligen att det icke finnes en enda representant i Andra Kammaren, som representerar svenska folket. Skulle så vara fallet, förmodar jag, att han icke har så stort antal meningsfränder inom kammaren.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag och afslag å utskottets hemställan.

Herr *Jönsson* i Mårarp instämde häruti.

Herr *Johansson* i Noraskog: Då jag nu för andra gången tager till ordet i denna fråga, så sker det för att komplettera mitt förra yttrande. Jag slutade detta dermed, att jag icke ville framställa något yrkande. Anledningen dertill, att jag åter begärt ordet, ligger i de upplysningar och den ytterligare förklaring, som jag anser mig skyldig att nu lemna. Jag ber nemligen få tillägga, att det på sätt och vis är genom mitt föranstaltande, som debatten om denna fråga har uppehållits så länge som skett. Detta har skett därför, att underhandlingar pågått mellan mig och medlemmar af Första Kammaren, i syfte att Första Kammaren skulle kunna medhinna afgöra frågan om tull på sulläder, innan vi

afgjorde förevarande punkt; och om den föreslagna lädertullen af Första Kammaren förkastades, så hade jag lofvat, som jag yttrade i mitt förra anförande, att försöka åstadkomma den verkan äfven här i Andra Kammaren, att vi skulle bibehålla status quo i fråga om fläsktullen. Nu har utgången i Första Kammaren beträffande lädertullen varit sådan, att det icke är möjligt att i det hänseendet få behålla status quo; och då vet jag icke, hvarför vi skola gifva efter i afseende på fläsktullen. Ätminstone vill jag fortfarande vidhålla den ståndpunkt, som jag alltid intagit, nemligen att vi böra hafva tullfrihet för våra viktigaste och mest oundärliga lifsförnödenheter.

Jag anser mig således kunna fullt och fast vidhålla denna ståndpunkt. Och jag hemställer till mina ärade vänner inom kammaren, att de tillika med mig måtte rösta för bifall till utskottets hemställan. Det är icke vårt fel, att denna tullstrid å nyo blossar upp. Vi hafva sökt göra hvad vi kunnat; åtminstone tror jag, att jag för min del gjort hvad jag kunnat för att förekomma denna strid. Men jag har varit magtlös och kraftlös. Må de, som önska tullstridens uppblossande, taga det på sitt ansvar. Jag fransäger mig det. Och jag hemställer därför å nyo om bifall till utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Häruti instämde herrar *Collander*, *Andersson* i Intagan, *Falk*, *Waldenström* och *Olsson* i Sörnäs.

Herr Beckman anförde: Den ärade talaren på östgötabänken yttrade, att jag skulle hafva sagt, att de orättvisaste af alla tullar äro lifsmedelstullarne. Jag vågar naturligtvis icke påstå, att jag icke kan hafva yttrat äfven detta och jag har icke tillgång till det stenografiska referatet. Men min afsigt i detta sammanhang var att säga, att den *orättvisaste* af alla lifsmedelstullar är fläsktullen, och dervid står jag! Derför, herr talman, anhåller jag fortfarande om bifall till utskottets betänkande.

Herr Redelius: Endast några ord till svar på några yttranden från stockholmsbänken, dels det yttrande, som förnyade gånger åter upprepats, nemligen att den föreliggande frågan skulle särskildt beröra de fattige skogsarbetarne i Norrland, dels ock ett annat, nemligen att det skulle vara omöjligt att producera den här varan i Norrland. Dessa båda yttranden ber jag att i korthet få besvara.

Hvarken klimat eller jordmån lägga hinder i vägen för Norrlands uppodling, icke heller för producerande derstädes af spanmål och jordfrukter; till och med hafre mognar åtminstone många år i Norrbotten, ehuru spanmål visserligen icke ännu odlas der i någon nämnvärd grad. Orsaken dertill är, att skogen nu lemnar en vida större inkomst än jordbruket och att arbetet i sko-

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.*
(Forts.)

Angående
tullfrihet å
»fläsk, andra
slag».
(Forts.)

garne upptager de arbetskrafter, som der finnas och mera till. Skogsafverkningen går ju i så stor skala, att exporten af trävaror från Norrland, om jag icke tager fel, väger i handelsvägen med icke mindre än 100 millioner kronor. Detta är naturligen icke att beklaga, ty det är ju tvärtom en fördel för handelsbalansen, och det är icke heller detta jag vill göra anmärkning på, men jag nämmer det för att bestyrka det jag tror, nemligen att dessa stora firmor med sina jemförelsevis efter svenska förhållanden enorma affärer kunna och enligt min åsigt böra aflöna sina arbetare så att de kunna reda sig. Jag tror icke, att det talet är riktigt, att denna tullnedsättning kommer arbetarne i skogarne till godo; fast mera kommer den att tillföra träpatronerna sjelfva större inkomster. Låt dem aflöna sina arbetare ordentligt, så spelar denna tull ingen roll!

Derjemte vill jag besvara herr Beckmans yttrande angående frågans finansiella betydelse.

Han säger, att om vi taga bort tullarne, så stanna motsvarande summor i svenska folkets fickor, och deri låge ju ingen skada. Om vi icke exportera till utlandet utan producera för vårt eget land, så stannar ju hela summan i svenska folkets fickor, och det anser jag vara fullkomligt riktigt. Våra finansers ställning är verkligen för ögonblicket enligt min åsigt sådan, att vi mycket väl böra förena oss om att producera för vårt eget land så mycket som möjligt är, på det att vi måtte blifva så litet som möjligt beroende af utlandet. Derfor tror jag, att tullarne, de må nu väga mer eller mindre i statens kassa, hafva sin väsentliga betydelse deri, att de uppamma all möjlig svensk industri, såväl jordbruk som annat, och föra derhän, att vi sjelfva producera så mycket som möjligt för eget behof, för att blifva så litet som möjligt beroende af utlandet.

Jag anhåller emellertid, herr talman, att få instämma uti deras uttalanden, som här röstat för bibehållande af status quo.

Herr Anderson i Himmelsby: Endast ett par ord. Herr Beckman yttrade, att han icke skulle hafva sagt, att lifsmedelstullarne äro de orättvisaste af alla tullar, men jag kunde dock icke fatta annat än att han sade, att de, som infört detta skattesystem, borde vara så förståndiga att för dess bibehållande slopa de tullar, som han ansåg vara de orättvisaste af alla, nemligen lifsmedelstullarne.

Herr Hedlund: Den ärade talaren på smålandsbänken framhöll, att den egentliga meningen med denna tullnedsättning skulle vara att skaffa de stora träpatronerna en extra förtjänst. Låt dem aflöna sina arbetare ordentligt, sade han, så kan nog tullen bibehållas. Det är allt lättare sagt än gjort, och jag antager, att han skall, för att visa allvar med denna sin mening

vid nästa riksdag, om han då är medlem af densamma, väcka en motion om minimilön. Något annat medel kan jag icke finna.

Det är icke många dagar sedan denna Riksdag beslöt den nya hvitbetssockerbeskattningen för Skåne, hvarmed staten så att säga skänkte till Skåne för denna industris och delvis för jordbrukets räkning en summa af $3\frac{1}{2}$ millioner om året. Det är besynnerligt hvad vissa summor kunna vara litet värda, när de användas till vissa ändamål, men mycket värda och outhärliga i andra fall. Dessa $3\frac{1}{2}$ millioner kronor skänktes å ena sidan till en provins, som är den rikaste, den bäst lottade i vårt land; men å andra sidan tager man ut i tullskatt 650,000 kronor om året hufvudsakligen från den fattiga befolkningen uti landets visst icke bäst lottade, utan kanske snarare sämst lottade provins. Jag kan icke finna detta vara rättvist.

*Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.»*
(Forts.)

Herr Beckman: Jag trodde mig tillräckligt tydligt hafva uttalat, att jag icke vågade påstå, att jag icke fält det yttrande, som herr Andersson i Himmelsby lagt i min mun, men att, om jag rätt uttryckt hvad jag menade, jag velat säga, att denna tull, *fläsktullen, är den orättvisaste af alla lifsmedelstullar.*

Herr Forsell: Jag hade icke tänkt uppträda i denna fråga, men jag han icke efter de anföranden, som förekommit, neka mig att säga några ord.

Jag är fullt öfverens med en talare på skånebanken, som sade sig hysa föga hopp att man skulle kunna sammanjemka de olika meningarne i denna fråga, och jag tror i likhet med honom, att hvarje tal för och mot är alldeles obehöfligt, ty de herrar, som en gång fått i sina hufvuden öfvertygelsen om protektionismens välsignelse lära nog alls icke taga några skäl.

Anledningen till att jag begärde ordet är emellertid den, att alla de, som i dag uppträdt och fört utskottets talan, särskildt fäst sig vid de norrländska arbetarne. Jag kan, med den känedom jag har om den ort jag representerar, nämna, att arbetarne äfven inom den orten kräfva befrielse från dessa s. k. lifsmedelstullar.

Då nu här i år icke varit fråga om mer än borttagandet af fläsktullen och det för hvar och en, som vill taga skäl och är mäktig dertill, är så klart och tydligt påvisadt, att fläsktullen icke gagnar landtbruket, så tycker jag, att man borde gå arbetarebefolkningens önsknings till mötes och borttaga denna tull.

I sammanhang härmed ber jag få påpeka, att då det visats, att fläsktullen ingalunda kan utgöra en skyddstull, så återstår för densamma ingenting annat än namn, heder och värdighet af finanstull. Det är med andra ord en skatt, som är pålagd en viss grupp af det svenska folket. Det torde under sådana förhållanden icke vara ur vägen att jämföra denna skatt med en

Angående
tullfrihet å
fläsk, andra
slag.
(Forts.)

annan skatt, som en annan grupp af svenska folket måst åtaga sig. Och jag ledes då från min synpunkt till tanken på den bevillning, som jordbruksnäringen lofvat åtaga sig, sedan den blifvit fri från grundskatterna och fått full ersättning för roteringen. Huru ställa sig då dessa skatter i jemförelse med hvarandra? Jag har af en ledamot af bevillningsutskottet fått upplysning, att fläsktullen inbringar omkring 600,000 kronor, och att deraf omkring $\frac{3}{4}$, eller mellan 400,000 och 500,000 kronor, falla på den ena gruppen eller de norrländska arbetarne. Jag behöfver icke upprepa för herrarne, att den inkomstbevillning, som jordbruksnäringen eller den andra gruppen åtagit sig, sedan den blifvit af med grundskatterna, uppgår till summa summarum 200,000 kronor, nej, — ursäkten mig, mine herrar, jag skall tala fullkomligt exakt — 220,000 kronor. Ställen dessa siffror och skattegrupper bredvid hvarandra och så frågas: *är detta rättvis skattefördelning?*

Herr talman, jag skall yrka bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå och bifall i stället till herr friherre *Barnekows* m. fl:s vid punkten fogade reservation. Herr talmannen fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller bevillningsutskottets hemställan i 1:sta punkten af betänkandet n:o 7, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag, å nämnda hemställan, bifallit den af friherre *Barnekow* m. fl. vid punkten afgifna reservation.

Omröstningen utföll med 119 ja mot 90 nej; varande alltså utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 7.

Herr talmannen tillkännagaf, att, enligt vid dagens talmanssammanträde fattadt beslut, det sista arbetsplenium före påsk komme att hållas fredagen den 24 innevarande mars; att under nästpåföljande vecka således icke skulle förekomma andra sam-

manträden än något bordläggningssplenium; samt att det första arbetsplenium efter påsk komme att ega rum torsdagen den 6 instundande april, i hvilket sammanträde gemensamma omröstningar komme att anställas öfver de voteringspropositioner, som derförinnan kunde varda af båda kamrarne godkända.

§ 8.

Härefter fortsattes föredragningen af bevillningsutskottets betänkande, n:o 7, med

Punkten 2.

I särskilda inom båda kamrarne väckta motioner, inom Första Kammaren motionen n:o 23 af herr *J. Pehrsson* och i Andra Kammaren n:o 172 af herr *J. Petersson* i Boestad, hade yrkats förhöjd tull å *sulläder* och *bindsulläder* samt å *andra slag af beredda, till pelsverk ej hänförliga hudar och skinn*; och hemställde utskottet under föreliggande punkt:

att Riksdagen, med bifall till herrar *J. Pehrssons* och *Johan Peterssons* motioner, såvidt de rörde höjning af tullsatserna å *sulläder* och *bindsulläder* samt *andra slag af beredda, till pelsverk ej hänförliga hudar och skinn*, måtte besluta,

a) att tullsatsen å *sulläder och bindsulläder* måtte höjas till 40 öre per kilogram;

b) att tullsatsen å *hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda, andra slag*, måtte höjas till 65 öre per kilogram.

Häremot hade i afgifven reservation herrar *Johansson* i Noraskog, *Bokström, J. H. G. Fredholm, Andersson* i Intagan, *Collander*, greve *Hamilton*, friherre *von Schwerin, Jansson* i Krakerud, *Olsson* i Sörnäs och *Beckman* hemställt:

a) att tullsatsen för *hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda: sulläder och bindsulläder* måtte bibehållas vid 24 öre per kilogram; samt

b) att tullsatsen för *hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda: andra slag* jemväl måtte bibehållas vid nu gällande belopp eller 47 öre pr kilogram.

Efter det till en början utskottets under *mom. a)* gjorda hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Johansson* i Noraskog: Jag skall bedja att med anledning af utskottets hemställan i förevarande punkt få på de skäl, som jag med flere af utskottets ledamöter anført i vår reservation, hemställa om afslag å utskottets förslag och bifall till reservationen, som innefattar, »att tullsatsen för *hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda: sulläder och bindsulläder* måtte bibehållas vid 24 öre per kilogram.

Angående tullen å hudar och skinn.

Angående
tullen å
hudar och
skinn.
(Forts.)

Utom de skäl, som blifvit anförda i reservationen, skall jag be att få framdraga ännu ett, som talar för afslag å utskottets hemställan. Visserligen är det, efter hvad jag förmodar, större delen af våra tullvänners tro, att denna tull i främsta rummet skulle vara till gagn för våra läderfabrikanter och garfvare, men det kan lätt hända, att effekten i stället blir den, att största delen af det läder, som behöfver importeras, kommer att införas landvägen från Norge till förmån för detta land, men alls icke till förmån för de svenska garfvarne. Den gällande tullsatsen i Norge å denna artikel utgör $23\frac{1}{2}$ öre och är alltså ungefär lika hög som den vi hittills haft. Höjer man nu vår tullsats till 40 öre, så blir följden den, att vi icke kunna förekomma, att större delen af det utländska sullädet kommer att införas öfver Norge, och sålunda blir det då Norge, som kommer att taga fördelarne af tullförhöjningen.

Jag ber herrarne lägga märke till detta förhållande, på det vi icke slutligen må komma derhän genom en oklok tullagstiftning för våra viktigaste artiklar, att norrmännen kunna få skäl att om oss använda samma uttryck, som tyskarne förut i många år använt om oss och våra affärsförhållanden.

Jag tror, att detta är en sak, som man närmare bör tänka på, innan man fattar ett sådant beslut, som det utskottet föreslagit. Jag tillåter mig således att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställan i denna del, biföll kammaren det i *mom. a)* af reservanterna framställda yrkande.

Efter föredragning vidare af *mom. b)* yttrade:

Herr Johansson i Noraskog: Äfven i denna punkt skall jag tillåta mig att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen eller:

att tullsatsen för *hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda: andra slag* jemväl måtte bibehållas vid nu gällande belopp eller 47 öre per kilogram.

Vidare anfördes icke. Kammaren afslog utskottets hemställan och biföll reservationen.

I fråga om *punkten 3*, deri utskottet hemställt om förändrad uppställning af tulltaxan i den del, som återfunnes under rubriken: »*Maskiner, redskap och verktyg* eller delar deraf, ej specificerade», anförde:

Herr Johansson i Noraskog: Jag skall hos kammaren anhålla, att kammaren måtte, i likhet med hvad Första Kammararen redan gjort, återremittera denna punkt till utskottet, för att

detta må blifva i tillfälle att rätta ett litet misstag eller en otydlighet, som insmugit sig i utskottets hemställan. Då jag icke vill ifrågasätta att kammaren på rak arm skall antaga denna rättelse, hemställer jag, som sagdt, att kammaren måtte återremittera punkten till utskottet.

Vidare yttrades ej. Punkten återremitterades.

Punkten 4.

Med föranledande af trenne särskilda motioner, deraf en väckt inom Första Kammaren af herr grefve *G. E. Lewenhaupt*, n:o 16, och de båda andra inom Andra Kammaren, n:o 124, af herr *A. G. Olsson* i Frösvi, och n:o 156, af herr *O. Nylander*, hemstälde utskottet under föreliggande punkt:

*Angående tullen å metall-
ler (koppars,
arbetad).*

a) att artikeln *koppar* och deraf med zink, tenn eller annan oädel metall framställda legeringar, såsom messing, brons, nysilfver, britanniametall m. fl.: *arbetad: plåt och andra ämnen för vidare bearbetning* måtte åsättas en tull af 5 öre per kilogram;

b) att *rör och rördelar* af nämnda material måtte åsättas en tull af 10 öre per kilogram;

c) att *bult och spik* af sagda material måtte fortfarande förblifva tullfria;

d) att *koppartråd, öfverdragen på annat sätt*, fortfarande måtte åtnjuta tullfrihet; samt

e) att nu gällande tullsats å *koppartråd, andra slag*, 10 öre per kilogram, måtte bibehållas oförändrad.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmälts af herrar *Johansson* i Noraskog, *Bokström*, *Andersson* i Intagan, *Collander*, grefve *Hamilton*, frih. *von Schwerin*, *Olsson* i Sörnäs och *Beckman*.

Efter föredragning af *mom. a)* anförde:

Herr *Johansson* i Noraskog: Jag skall tillåta mig hemställa om afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr *Brodin*: Då utskottet ej tillräckligt motiverat sitt förslag och då det vid förlidet års lagtima Riksdag afstyrkte införandet af denna tullsats samt nu endast andrager, att importen betydligt ökats och att därför tull bör införas, utan att på samma gång framhålla orsaken till denna ökade införsel, skall jag be att få yttra några ord.

Det synes af den tablå, som finnes intagen i utskottets betänkande, att införseln af kopparplåt betydligt ökats sedan midten af 1870-talet. Men om man undersöker, hvad slags plåt det är, som under denna tid importerats, tror jag, att man skall finna,

Angående
tullen å metal-
ler (kopp-
par,
arbetad.)
(Forts.)

att den till ganska betydlig del utgöres af s. k. yellowmetallplåt. Och orsaken till, att importen af denna plåtsort ökats, är den, att ett par större engelska fabrikanter antagit agenter i Sverige, som upprättat kommissionslager och derifrån sälja dessa fabrikat till samma pris som de betinga vid leverans i England, på samma gång som dessa agenter i Sverige mottaga den gamla förhydningsmetallen i utbyte och detta kostnadsfritt för vederbörande redare, som taga metall från dem. Härigenom hafva svenska redarne kunnat hemtaga sina fartyg och verkställa deras omkoppling i Sverige lika billigt eller till och med billigare än i England. Det är ju tydligt, att detta måste spela en ganska stor rol, då fartygen måste omkoppras hvart annat eller tredje år.

Under sådana förhållanden ha fartygen ej blott omkopprats hemma, utan äfven för längre resor utrustats till nyes med svenska segel och diverse annan utrustning, och derigenom har naturligtvis många personer beredts tillfälle till förtjenst. Ja, äfven utländska fartyg ha funnit med sin fördel förenligt att låta verkställa omkopplingen i Sverige, då de här fått den lika billigt som i utlandet.

Om nu den föreslagna tullen på kopparplåt skulle införas, blefve förhållandet det, att nyssnämnda industri skulle hämmas och redarne tvingas att göra omkopplingen utomlands och på samma gång nödgas att för längre resor låta utrusta fartygen i utlandet, hvilket skulle medföra ej blott förlust för redarne utan äfven nationalekonomisk skada.

Då det således är betydliga intressen förknippade vid att kopparplåt fortfarande är tullfri, och då det deremot blott är ett par mindre verk med mycket inskränkt tillverkning, som här i landet producera denna vara, synes det mig vara alldeles origtigt att se denna fråga ur den synpunkt som utskottsmajoriteten gjort.

Om man nemligen vill skydda det inhemska arbetet, kan det ej vara riktigt att införa denna tull på kopparplåt, ty den skulle komma att verka i rakt motsatt rigtning mot hvad man dermed afsett, då ju de intressen, som fordra att plåten är tullfri, äro betydligt större än de, som påkalla införande af denna tull.

På grund af hvad jag nu anfört, skall jag be att få yrka afslag å utskottets betänkande och bifall till reservationen.

Herr Nylander: Då jag är motionär i ämnet, må det tillåtas mig att till en början nämna, hvarför denna fråga om tull på kopparplåt blifvit dragen fram för Riksdagen.

Det är ju en önskan, som utan tvifvel hyses af hvarje svensk, att svensk industri måtte komma till stånd, utveckla sig och gå framåt inom vårt land, om ock meningarna kunna vara delade rörande de åtgärder, som härför lämpligen böra vidtagas.

Många anse emellertid, att tullskydd är en kraftig häfstång för att främja industrien, i det att detta stöder industriidkaren i hans kamp mot den utländska konkurrensen.

*Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)*

Det synes ock som om Riksdagen förra året omfattade denna mening, då den ju bestämde sig för de s. k. industritullarne och satte tull å många, för att icke säga de flesta, industriens alster.

Då förelåg ock frågan om tull på kopparplåt och kopparrör. I enlighet med tullkomiténs betänkande hade Kongl. Maj:t då föreslagit, att en tull af 5 öre skulle äsättas kopparplåt och andra ämnen för vidare bearbetning samt bult och spik, hvarjemte en tull af 10 öre skulle sättas på rör och rördelar af koppar.

Då detta ärende behandlades i utskottet, afgjordes det der, såsom de flesta öfriga tullsatser, medelst lottning. Lotten gynnade tullfriheten och Första Kammarens samtliga ledamöter afgåvo sin reservation mot utskottets betänkande i denna punkt.

När ärendet sedan förekom i Första Kammaren, inträffade det, att man der på grund af förbiseende ej kom att yrka bifall till reservationen, hvadan frågan ej kom att underkastas gemensam votering.

Då sålunda den jämförelsevis ogynsamma ställning, som kopparindustrien derigenom kom att intaga, berott på en tillfällighet eller ett förbiseende, så har det ingalunda syntts mig vara orätt att ånyo, genom en enskild motion, draga denna fråga under Riksdagens ompröfning.

Och det är med tillfredsställelse jag finner, att utskottets flertal denna gång, utan att behöfva använda lottkastning, beslutit sig för att i hufvudsak tillstyrka bifall till motionen.

Att inom kopparindustriens område mycket finnes att göra inom vårt land, torde ej kunna bestridas. Af föreliggande utskottsbetänkande finna herrarne, att importen af bearbetad koppar under de senaste åren stigit i ganska hög grad. Under det t. ex. nämnda import år 1865 uppgick till 66,992 kilogram, har densamma numera ökats så, att den år 1891 utgjorde 597,055 kilogram, eller en ökning med nära 800 procent. Deremot hafva vi exporterat oarbetad koppar, hvartill räknas garad koppar och rå koppar, så att exporten t. ex. under år 1888 öfversteg importen med 350,164 kilogram, medan under samma år *bearbetad* koppar importerades till en vigt af 382,059 kilogram, hvaremot exporten af samma vara uppgick till 24,457 kilogram, hvadan importen öfversteg exporten med 357,602 kilogram. Deraf framgår, att vi speciellt det året — och liknande förhållanden hafva äfven rådt andra år — skickade råvaran till utlandet, der den bearbetades, hvarefter vi köpte den tillbaka i stora quantiteter såsom bearbetad vara. Gifvet är, att denna bearbetning skulle kunnat försiggå inom landet, om här funnits ett nödigt antal kopparmanufakturverk. Men så var ej förhållandet nämnda år.

Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)

År 1860 funnos till följd af de förut rådande skyddstullarne 12 manufakturverk i gång, hvilka tillverkade sammanlagdt omkring 450,000 kilogram plåt, d. v. s. betydligt mer än hela vår nuvarande införsel af nämnda vara. På 1850-talet hade vi ett högt tullskydd, under hvilket en stor industri uppstod. Så togos tullarna bort, och då befans det ej möjligt för kopparmanufakturverken att konkurrera med utlandet, hvadan det ena efter det andra försvann, så att år 1886 endast 3 dylika funnos kvar. Under senaste åren har försök gjorts att å nyo bringa ett kopparmanufakturverk till stånd för tillverkning af plåt och rör samt öfriga kopparfabrikat. Ett sådant verk har också anlagts, och det i så stor skala, att man hoppas kunna tillgodose hela landets behof med inhemska tillverkning. Det är gifvet, att de utländska verkstäderna ej med tillfredsställelse se detta, hvarför de också på sista tiden betydligt reducerat sina pris för att, om möjligt, undertrycka dessa sina svenska rivaler. Så vida vi nu önska framgång åt vår kopparindustri, hvarigenom sysselsättning och arbetsförtjenst beredas åt hundratals arbetare, och då det tillika visat sig, att våra kopparmanufakturverk ej ännu öppet kunna utstå konkurrensen med de stora utländska kopparverken, så synes det mig uppenbart och nödvändigt, att något litet tullskydd beredes denna industri.

Hvad nu särskildt beträffar skeppsbyggeriet, hvarom den föregående ärade talaren nämnde, att det skulle lida skada af den föreslagna koppertullen, så torde det ej vara så farligt dermed som han antydde. Herrar skeppsbyggare ega nemligen icke skyldighet att betala ett enda öre i tull för de materialier, som de använda för sina fartygs beklädande. Enligt 8 § af tulltaxeunder rättelserna ega de nemligen rätt att restitutionsvis återfå tullen för alla de materialier, som dertill användas. Då sålunda alla skäl synas mig tala för att nödigt skydd beredes kopparindustrien, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Larsson* från Upsala och *Olsson* i Frösvi.

Herr *Johansson* i Noraskog: Jag har anhållit om ordet egentligen för att rätta ett förbiseende, hvartill jag gjorde mig skyldig, då jag sist hade ordet. Förhållandet är nemligen, att den reservation, som af mig m. fl. vid förevarande punkt afgifvits, och till hvilken jag yrkat bifall, är, hvad man kallar blank, hvarför jag nu ber att få komplettera mitt yttrande med den förklaringen, att reservationen äsyftar afslag å utskottets förevarande framställning. Jag ber alltså att få yrka afslag å utskottets hemställan i förevarande punkt.

Herr grefve Hamilton: Den ärade motionären redogjorde nyss för anledningen, hvarför denna tullsats ej blef åsatt vid sistlidna års lagtima riksdag. Tullkomitén föreslog den nu ifrågasatta tullsatsen, bevillningsutskottet afstyrkte den, hvarefter båda kamrarne biföllo utskottets hemställan utan votering och utan att någon röst i Riksdagen höjdes för denna tull. Nu säger den ärade motionären, att detta skedde därför, att protektionisterna glömde bort att göra något yrkande. Det vill jag ej bestrida, men icke kan detta för oss, som redan förra året ansågo, att bevillningsutskottet vederlagt det då i samma riktning framställda yrkandet, vara ett skäl att nu pålägga denna tull. För öfrigt skall jag villigt erkänna, att denna tull ej i och för sig är synnerligen betydande såsom tullsats betraktad, men det är dock några omständigheter, som här böra beaktas. Den ärade motionären framhöll, att vi för närvarande exportera betydande kvantiteter koppar i oarbetad form. Han beklagade detta förhållande särskildt med hänsyn dertill att vi dock här i landet numera ega betydande kopparförädlingsverk. Men härutinnan råder, mine herrar, ett ganska egendomligt förhållande.

För någon tid sedan fick jag besök af en utaf de personer, som äro mest intresserade af förevarande tullsats åsättande, hvilken anhöll, att jag måtte understödja hans sträfvanden. Då jag yttrade, att jag ej vore för dylika tullar, sade han, att hans önsningar voro så billiga och rättvisa, att alla måste vara ense med honom. Då frågade jag honom: »Hvarifrån taga ni er koppar? Från hvilket svenskt kopparverk förse ni er med den råvara, ni använda?» »Den kunna vi ej erhålla inom landet», blef svaret; »den svenska kopparn är ej tillräckligt ren för vår fabrikation. Vi måste fylla våra behof från utlandet.» Som motionären nog vet hafva vi också en stor import till vårt land af oarbetad koppar. Denna fabrikation är det nu, som vi skola skydda genom tull, och det är, noga taget, endast ett verk, som derigenom skulle gynnas; jag kan gerna nämna namnet, det är Granefors bruk det är fråga om. De gamla kopparslagerierna och messingsfabrikerna hafva mig veterligen aldrig petitionerat om tullskydd. Det är här fråga om att gagna Granefors, men Granefors bidrager ej till att få vår inhemska koppar bearbetad. Den arbetar med utländskt råmaterial. Nu säger man: »Det är emellertid alldeles nödvändigt för oss att skydda detta Granefors, annars kan det ej bestå i den hårda konkurrensen med utlandet.» Men det är dock att märka, att detta bruk anlagts under tullfrihet och utbildats under tullfrihet. Det har fullt upp med beställningar att utföra. Således är det ej fråga om att uppamma ett verk för bearbetande af koppar, utan helt enkelt huruvida man på en vara som användes af den stora mängden, skall lägga en skatt för att öka vinsten åt Granefors. Sådan är frågan, reducerad till sina enklaste dimensioner.

*Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)*

*Angående
tullen å metal-
ler (koppars,
arbetad.)
(Forts.)*

För min del finner jag ej någon anledning till ett dylikt förfaringssätt.

För öfrigt tror jag, att den ärade motionären misstog sig, då han talade om, att skeppsbyggnadsindustrien ej komme att få någon olägenhet genom denna tull. Jag antager, att representanten för Gefle, som begärt ordet, närmare kommer att redogöra för den punkten.

Jag instämmer i det yrkande, som af bevillningsutskottets vice ordförande framstälts.

Herr Brodin: Då motionären påstått, att tullen ej vore så farlig för skeppsbyggnadsnäringen, då ju restitution för skeppsbyggnadsmaterialier erhålles, skall jag be att få påpeka, att så ej är förhållandet i detta fall. Större delen af dessa materialier, såsom yellowmetall och skeppsförhydningsplåt, kommer från de utländska fabrikanterna och föres i marknaden genom lager hos agenter. Dessa kunna ej erhålla restitution, ty tulltaxeunderrättelserna innehålla den bestämmelsen, att endast varfs- och verkstadsegare kunna erhålla restitution, under det vilkor, att, då varan importerats, anmälan derom inlemnats i sådan form, att restitution derefter under iakttagande af vissa formaliteter kan erhållas. Det är sålunda endast verkstads- och varfsegare, som få dylik restitution. Men de engelska fabrikanter, som hafva lager i de större städerna, och agenter, som sköta dessa lager, hafva ej efter tulltaxeunderrättelserna rätt till sådan restitution. Den som köper varan får ej heller denna rätt. För att sålunda en verkstads- eller varfsegare skall komma i åtnjutande af denna förmån, måste han skaffa sig agentur för en utländsk fabrik, samt vidtaga de stadgade formaliteterna. Men det är ej sagdt, att de engelska fabrikanterna ingå härpå. Affären är ofta nog ej större än att de finna förmånligt att helt och hållet upphöra med att hålla lager i Sverige, då de faktiskt måste sälja den engelska metallplåten billigare här än i England, hvilket visar sig deraf, att fabrikanterna taga den gamla plåtbeklädnaden i utbyte samt dessutom sjelfva bekosta frakten. Det är denna fördel man skulle gå miste om, i händelse förevarande tullsats bifölles. Ett bifall härtill vore så mycket orättvisare som vi ändå nödgades köpa våra behof från utlandet, enär man på intet ställe i Sverige kan tillverka dylika varor, som i kvalitet kunna mäta sig med de engelska. En sådan tillverkning inom vårt land kan ej heller ske i så stor skala att den kunde i pris jemställas med utlandet, hvadan motionärens påstående härutinnan ej håller streck.

Mig synes det, som om det vore ett ofantligt mycket viktigare intresse, som står på spel, om dessa tullar införas, än om de ej införas. Ty det är ju, såsom förut visats, endast ett verk, som skulle skyddas genom denna tulls åsättning, och då detta

verk, enligt hvad grefve Hamilton yttrat, väsentligen endast upptager mindre order från de mindre förbrukarne af kopparalster, för hvilka det ej ens under nuvarande förhållanden kan löna sig att taga dessa varor från utlandet, tror jag nog att detta verk skall få fullt upp att göra, äfven om denna tull ej införes. Men det är de stora förbrukarne, för fartygsbyggnadsverksamheten, som detta steg skulle vara dödande. Man skulle vara nödgad att låta omkoppra fartygen i utlandet, hvarigenom det inhemska arbetet med fartygs omkoppring komme att boycottas. Det är således icke något skäl att åsätta denna tull, hvarför jag fortfarande yrkar afslag å utskottets hemställan.

*Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)*

Herr Melin instämde med herr Brodin.

Herr Larsson från Upsala: Den siste ärade talaren på stockholmsbänken sökte resonera bort motionärens upplysningar derom, att det berodde på en tillfällighet, att det i fjor framlagda förslaget om tull på denna vara icke gick igenom. Jag tror emellertid icke, att det förhåller sig på det sätt, som den ärade stockholmsrepresentanten nämnde. Såsom bekant väckte jag nemligen vid sistlidet års lagtima riksdag förslag om åsättande af tull å arbetad koppar, och jag hade anledning antaga, att en dylik motion skulle framkomma i Första Kammaren. Men någon sådan framkom emellertid icke, och följden blef att mitt förslag föll både i Första Kammaren och i denna. Jag kan sålunda icke annat än gifva motionären, herr Nylander, rätt i hans nyss gjorda uttalande. Man bör ju icke tvista om ord, men jag tror dock icke det är så särdeles lämpligt att, om man i grundlagsenlig ordning söker arbeta för en saks genomförande i Riksdagen, kalla detta agitation, ty då skulle nästan allt, som man motionerar om, kunna stämplas med detta namn, och detta är väl icke den ärade talarens mening.

Samma ärade talare nämnde äfven, att det var under frihandelsperioden, som den nu ifrågavarande kopparfabriken kom till stånd. Nej, detta var nog icke så alldeles förhållandet. Ty denna fabrik var ännu icke fullt färdig, då det först blef fråga om tull å bearbetad koppar. Det kan visserligen vara likgiltigt under hvilka omständigheter denna fabrik tillkom, men faktum är, att fabriken utvecklats till den ställning, den nu intager, just under förhoppning på skydd för sina fabrikat. Det är också klart, att den utländska konkurrensen sträfvar efter att slå i hjel detta första försök att i större skala tillgodogöra sig denna inhemska råvara.

Jag tror sålunda, att det vore godt, om denna fabrik just nu, då den börjar vinna terräng i marknaden, finge ett litet skydd. Ty krossas denna vår industri, torde nog de utländska fabrikanterna komma att se sig tillgodo och sätta prisen huru de behaga,

Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)

hvilket de ju kunna, då de icke hafva att befara någon konkurrens inom vårt land.

Det skulle kunna vara mycket mera att säga om denna sak, men jag vill nu icke upptaga kammarens tid, utan inskränker mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Pehrson i Törneryd instämde häruti.

Herr J. H. G. Fredholm: Såsom herrarne måhända hafva observerat, förekommer icke jag bland reservanterna i denna punkt. Orsaken dertill är den, att jag icke ansett mig böra intaga en afvisande ställning mot hvarje försök att bringa industritullarne i öfverensstämmelse med hvarandra, fastän man icke lyckats att få lifsmedelstullarne afskaffade, hvilket jag och många med mig anse vara en tvingande omständighet. Men den omständigheten att vi hafva lifsmedelstullar synes mig icke böra lägga hinder i vägen för att söka vinna rättelse i industritullarne, der sådan rättelse behöfves. Då vi, som omfatta en tillämpning af frihandelsprincipen äfven i afseende på industrien och näringarna, i fjor blefvo, med ett par undantag, slagna på hela linien och faktiskt nu hafva fått i landet infördt ett protektionistiskt tullsystem, kan jag för min del icke ställa mig blind och döf för detta faktum.

Då det sålunda nu gäller att i tullpolitiskt hänseende likställa en näring med öfriga näringar, kan jag icke heller inse, att man bör till den grad hålla på sina frihandelsprinciper, att man icke vill göra någon eftergift alls, äfven då, när en sådan kan påvisas vara rättvis och billig. Att drifva principfastheten till en sådan grad synes mig liktydigt med att vara doktrinär.

Såsom redan förut blifvit nämnt, berodde det af ett förbiseende, att icke den nu ifrågavarande tullsatsen redan i fjor beslutades. Under förutsättning att Riksdagen i år vidhåller sin åsigt från i fjor, är det därför alldeles gifvet, att denna tull nu skall gå igenom. Hvad skulle det då tjena till att nu bråka om denna sak? Den nu ifrågasatta tullen är i sjelfva verket icke någon orimlig skyddstull. Den uppgår till 5 à 8 procent af varans värde, hvilket jag icke anser vara något afskräckande. Dertill kommer att denna tull skulle bereda lättnad för en fabrikation, som nyligen uppstått här i landet, så att den med framgång skulle kunna upptaga konkurrensen med utlandet. Man har visserligen anmärkt, att denna fabrik, som börjat sin verksamhet för några år sedan och representerar ett kapital af en million kronor, icke skulle bearbeta svenska råämnen. Ja, detta var nog förhållandet förra året, då fabriken nyss börjat sin verksamhet, ty då kunde den icke genast rangera sig på lämpligaste sätt; men efter de upplysningar, som jag inhämtat, har fabriken nu afslutat kontrakt med ett af våra större kopparverk, hvarifrån

fabriken förbundit sig att taga hela sitt behof af koppar. Det är sålunda verkligen meningen att bearbeta svensk råvara. Och det är icke fråga om tillverkning i liten skala, såsom herr Brodin förmenade, ty denna fabrik har det största valsverk för koppar, som finnes i riket. Dertill kommer att fabriken skall tillverka en hel del artiklar, som behöfvas för maskinindustrin, och då denna senare industri i föl fick en tull af 10 procent af värdet, synes konsekvensen fordra att man också beslutar nu ifrågasvarande tull.

Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)

Nu invändes visserligen, att denna tull skulle i någon mån skada skeppsbyggerierna, och hade jag kunnat ana, att dessa härigenom skulle blifva lidande, skulle detta hafva gjort mig mycket betänksam. Men man har ju i fall sådana som detta redan beredt skeppsbyggerierna den förmånen att slippa betala tull å den materiel, som de behöfva taga utifrån för att kunna bygga och reparera fartyg. Herr Brodin sade, att det icke läte sig göra för skeppsbyggerierna att få tullrestitution, då de måste i de flesta fall taga sin förhydningsplåt från utlandets agenter här i landet, som hafva sådan plåt på lager. Ja, detta kan nog vara riktigt, då det gäller ostkusten, men icke i fråga om vestkusten; ty då ett fartyg skall förhydas, tager det så lång tid att få bort den gamla plåten, att man mycket väl hinner telegrafera efter ny plåt till England, hvarifrån det till vestkusten gifves ångbåtskommunikationer två gånger i veckan och få in den i i tillräcklig tid för dess användande utan att därför behöfva erlägga tull.

Det har äfven sagts, att det finnes en del mindre skeppsvarf, som icke kunde underkasta sig alla de formaliteter och kontroller eller prestera den säkerhet, som fordras för att komma i åtnjutande af tullrestitution, och dessa skulle sålunda hafva olägenhet af denna tull. Ja, detta är mycket möjligt; men jag ber få tillkännagifva, att dessa upplysningar icke lemnats utskottet, förr än det fattat beslut i saken.

Jag vill emellertid icke nu göra något yrkande, men jag kan upplysa, att Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag, och jag är således för min del öfvertygad, att denna punkt kommer att afgöras i enlighet med utskottets förslag, om icke förr så vid den gemensamma voteringen.

Med herr Fredholm förenade sig herrar *Alexanderson* och *Peterson* i Hasselstad.

Herr Restadius: Grefve Hamilton har lemnat kammaren den uppgift, att Granefors fabrik använder uteslutande utländsk råvara. Till den kraft och verkan, det hafva kan, tillåter jag mig med anledning deraf nämna, att jag i egenskap af styrelseledamot i ett af våra två större kopparverk varit med om afslu-

Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad.)
(Forts.)

tande af ett kontrakt, deri Granefors fabrik förbundet sig att af detta verk köpa hela deras årstillverkning. Grefve Hamiltons nämnda yttrande är sålunda icke fullt korrekt. Man kan visserligen invända, att denna quantitet koppar möjligen icke är synnerligen stor för Graneforsverken, och derom kan jag nu icke yttra mig. Det beror naturligtvis på, huru mycket Granefors behöfver för sin rörelse. I och för sig är den försålda quantiteten i allt fall icke ringa.

Herr Collander: Då herr Fredholm började sitt anförande, kunde jag icke förstå annat än att han skulle yrka afslag på bevillningsutskottets förslag, hvarför jag begärde ordet. Detta har han emellertid icke gjort, men skall jag ändock be att få yttra några ord.

Jag vill då först erinra om, att det finnes hos oss många och stora industrier, som hafva stort intresse af att tulltaxans nuvarande bestämmelser beträffande koppar och legeringen deraf ej ändras. Så är fallet med mekaniska verkstäder, skeppsbyggerier och elektrotekniska fabriker. Dessa vilja icke hafva sina råvaror och halffabrikat fördyrade. Nu kommer ett enda, under senare åren anlagdt verk och begär högre tull för dessa artiklar. Bör man då skada alla nämnda betydande industrier genom åsättande af denna tull för ett enda verks skull? Detta kan jag för min del icke finna rimligt.

Här har nämnts, att skeppsredare, som vilja låta med koppar eller yellowplåt förhyda sina fartyg, kunna vända sig till de stora varfven, som kunna skaffa sig tullrestitution för plåten, men det är icke sagdt, att detta alltid passar, ty det kan vara rätt lång och kostsam väg till dessa stora varf, när sådan omförhydning visar sig nödig, och till fartygets hemort kunna de i allmänhet icke få in förhydningsplåt utan att drabbas af tullen. Annars skulle de der kunna förhyda fartygen mycket billigare än vid de stora varfven. Det går icke heller för de större varfven att få tullrestitution tillämpad i hvarje fall.

Då man derjemte af kommerskollegii statistik finner, att det införes högst betydliga quantiteter oarbetad koppar, hvilket tyder på att den utländska varan måste för flera ändamål hafva företräde framför den svenska, synes det mig vara ytterligare skäl för att nu icke genom ökad tullskydd fördyra dessa för våra mera betydande industrier så viktiga artiklar.

Jag yrkar därför afslag på utskottets förslag.

Herr Nylander: Grefve Hamilton nämnde, att förra året ingen enda röst höjdes för denna tull. Af protokollet framgår emellertid, att en talare på upsalabänken yrkade bifall till den ifrågasatta tullsatsen. Vidare nämnde grefve Hamilton, att det endast var *en* fabrik nemligen Granefors, som hade fördel af denna

tull. Så är dock ej förhållandet, ty äfven flera andra kopparverk och messingsfabriker önska ifrigt skydd för denna industri. Jag vill i detta hänseende exempelvis särskildt nämna Skultuna messingsbruk.

Angående
tullen å metal-
ler (koppar,
arbetad).
(Forts.)

Jag ber att fortfarande få yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. Herr talmannen gaf, enligt de gjorda yrkandena, propositioner *dels* på bifall till utskottets ifrågavarande, under *mom. a)* gjorda hemställan och *dels* på afslag derå; och fann herr talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den senare meningen. Votering blef likväl begärd och företogs enligt följande, nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren afslår bevillningsutskottets hemställan i punkten 4 *mom. a.* af betänkandet n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, är nämnda hemställan af kammaren bifallen.

Omröstningen visade 108 ja mot 85 nej; i följd hvaraf kammaren beslutat enligt ja-propositionens innehåll.

I fråga om *mom. b)*, som härefter föredrogs, anförde:

Herr Johansson i Noraskog: Med anledning af hvad i föregående punkt nyss blifvit beslutadt, tillåter jag mig äfven vid denna punkt att yrka afslag å utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan afslogs.

Mom. c)–e)

Biföllos.

Punkten 5.

I motion, n:o 149 inom Andra Kammaren, hade herr *N. Petersson* i Runtorp föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att grufstolpar eller s. k. pitprops måtte beläggas med en utförseltull af 80 öre per kubikmeter, men hemställde utskottet under förevrande punkt:

Angående
utförseltull å
pitprops.

Angående
utförelsetull
å
pitprops.
(Forts.)

att Riksdagen, med afslag å herr N. Peterssons ifrågavarande motion, måtte besluta, att utförel af grufstolpar eller s. k. pitprops fortfarande måtte förblifva tullfri.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Petersson i Runtorp: Jag skall be att få yttra något om anledningen till att jag väckt denna motion. Jag kände mig nästan på förhand medveten om att bevillningsutskottet icke skulle bifalla motionen. Detta tog jag för alldeles gifvet. Emellertid har utskottet i motiveringen för sin hemställan om afslag hänvisat derpå, att det skulle vara lämpligt, att man finge en särskild lagstiftning angående skogens vård. Derutinnan är jag af alldeles samma tanke som bevillningsutskottet, och jag vill meddela kammaren, att jag äfven på denna väg sökt få skydd för ungskogen, men detta har icke lyckats mig.

Jag har här några anteckningar angående denna fråga. Redan år 1874 inkom Kongl. Maj:t till Riksdagen med ett förslag till förordning angående vården af enskilda skogar, deruti skyldighet var ålagd innehafvaren af skogen att efter afverkningen sörja för skogens återväxt. Äfven en så billig begäran blef af Riksdagen afstyrkt. Jag tillhörde händelsevis det utskott, som behandlade denna fråga, och fick då den öfvertygelsen grundad, att något borde göras i detta hänseende, och väckte därför både år 1883 och år 1885 motioner i syfte att få till stånd en skogslag, byggd på sådana grunder, som jag ansåg vara lämpliga. Äfvenså väckte hr Fredholm vid 1888 års riksdag en motion i samma syfte. Jag försökte också, i den mån jag förmådde, framhålla nödvändigheten af att ju förr dess hellre söka få något skydd för skogen, i synnerhet för ungskog; men, som sagdt, detta lyckades icke, utan, när frågan var före, möttes jag af den invändningen, att detta innebure ett ingrepp i eganderätten och att det vore orimligt att pålägga svenska folket något sådant. Vidare hänvisade man mig till att på min egen ort söka få ett sådant stadgande till stånd — liksom man ju på Gotland har en särskild separatlag — under uttalande likväl af den förmodan, att ett dylikt försök skulle stöta på motstånd. Jag försökte icke dess mindre att gå denna väg och motionerade därför hos landstinget i Södra Kalmar län om en lag i detta syfte. Förslaget vann verkligen bifall af landstinget, men när vi sedan kommo in till Kongl. Maj:t, blef vår framställning afslagen, och således förunnades det icke ens oss att vinna målet för vårt sträfande eller att för denna ort få en dylik lag gällande. Det är väl sant, att det fans en och annan, som var motståndare till förslaget, men vi fingo dock pluralitet för detsamma inom landstinget.

Om jag icke besvarar kammaren för mycket, skall jag be att få läsa upp första och en del af andra paragrafen i detta förslag.

Jag tycker nemligen för min del att det är så oskyldigt, att det förvånar mig att verkligen de finnas, som vilja motsätta sig en sådan lag. Den första paragrafen lyder: »Den egentliga skogsmarken skall till skogsbörd bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage, rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller användes för annat likartadt ändamål.» I § 2 säges: »Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående paragraf skall bibehållas till skogsbörd, och lemnas ej fröträd, ungskog eller växande plantor qvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas erforderlig återväxt, och sker sådan afverkning ej till följd af föreläggande vid laga skifte eller annat laga tvång, vare jordens innehafvare skyldig att om skogens återväxt så fort lämpligen ske kan draga försorg», och gjorde han det ej, skulle han kunna åläggas af Konungens befallningshafvande att vidtaga dessa åtgärder. Detta syntes mig vara en billig begäran, men jag har, som jag nyss nämnde, icke på detta sätt kunnat åstadkomma något. Min öfvertygelse är emellertid, att det är ett trängande behof för vårt land, att något göres i detta hänseende, och jag vädjar till en och hvar, som har någon kännedom huru det tillgår och huru det har tillgått, om icke här något bör göras.

När vi emellertid på den förut omtalade framställningen erhöilo till svar ett blekladigt nej, tänkte jag att försöka vinna samma mål på annat sätt, eller att söka här få införd en tullsats för att derigenom förekomma öfverafverkning af ungskog, ty det värsta är, att det just är ungskogen, som hugges bort. Ty det förhåller sig här vid lag icke så, som utskottet velat framhålla, eller att man tager vara på en del skatar och sämre träd, utan det är olyckligtvis just den allra vackraste skogen, som hugges bort till pitprops. Det är just de vackraste, rakaste och bäst uppväxta träden, som i första hand stryka med. För att på något sätt förekomma detta, syntes det mig vara skäl att äfven göra detta försök. Och det är min öfvertygelse, att om vi införa en sådan bestämmelse som den, jag i min motion ifrågasatt, skall detta bli ett medel att få till stånd en rimlig lag angående skydd för ungskogen. Detta är den väg, jag funnit mig nödsakad att gå, då jag på den andra vägen icke kommit till målet.

Jag vill därför tro, att något är nödvändigt att göra. Och det bör hvar och en inse, att om de stora vidder inom vårt land, som af naturen icke äro danade till annat en skogsväxt, icke bibehållas för detta ändamål — hvilket vore möjligt genom antagande af en lag innehållande de bestämmelser, jag nyss läste upp — så ser det ut, som om svenske inbyggare icke behandlade sin fosterjord så, som om de ville stanna qvar der, utan som om fiendehand rotade i skogen, och något sådant tycker jag vore både ömkligt och sorgligt. Jag vädjar därför till Andra Kammaren,

*Angående
utförelsetull å
pitprops.
(Forts.)*

Angående utförseltull å pitprops. om den icke vill tillmötesgå de önskningar, som uttalats i fråga om en sådan lagstiftning.

(Forts.) I förbigående vill jag nämna, att det icke är i protektionistiskt syfte som jag väckt denna motion, utan för att bereda skydd för vår ungskog och framtida bergning för våra efterkommande. Jag tror, att man genom att bifalla denna min motion skulle göra dem, som nu motsätta sig en skogslag, mera villiga att i sinom tid antaga en sådan, och då sluppe man ju ifrån denna tullfråga. Jag förmenar således, att det vore rätta sättet här vid lag att införa en skogslag; men när mina sträfvanden i detta hänseende misslyckats, hvad skulle jag göra?

Jag tager mig alltså friheten hemställa, att Andra Kam-maren såsom en opinionsyttring ville afslå utskottets hemställan och bifalla min motion. Jag hoppas äfven, att nu rådande förhållanden icke skola bli långvariga, utan att vi i sinom tid skola få till stånd en ordentlig skogslag. Jag anhåller om afslag å utskottets hemställan och bifall till min motion.

Häruti instämde herrar *Åkerlund, Pettersson* i Österhaninge, *Holmgren, Kihlberg, Mallmin, Boëthius, Larsson* från Upsala, *Svensson* i Rydaholm, *Falk, Ekströmer, Eliasson* i Oktorp och *Johansson* i Esset.

Herr Redelius yttrade: Jag har begärt ordet endast för att motionären icke måtte synas stå ensam här i kammaren i sitt sträfvande att nå det eftersträfvansvärda målet: skydd för den tillväxande skogen. Det är det enda skälet. För öfrigt kan jag mycket väl instämma med motionären sjelf äfven deri, att det är önskvärdt, att såsom en opinionsyttring i kammaren — då vi ju icke kunna få en sådan lag till stånd, som han omnämnt — så många som möjligt måtte votera bifall till hans motion, hvori jag för min del instämmer.

Herr Alexanderson: Herr talman, mine herrar! För min del kan jag icke annat än på det allra lifvigaste önska framgång åt det syfte, som motionären i den här frågan gjort sig till tolk för. Men jag är likvisst af en annan mening än han i fråga om tillämpningen. Det borde, enligt min åsigt, genom lag erkännas som en tyst underförstådd, första inteckning i skogsegendom, att egaren skall inom viss tid besörja återväxt å afverkade skogs-trakter, derest icke jorden behöfver begagnas för annat lika godt ändamål. Jag anser verkligen, att samhället bör hos sina medlemmar inprenta den uppfattningen, att *med* fördelen att ega följer och vissa förpligtelser, så att man icke vållar allmän skada. Denna grundsats, tillämpad på eganderätten till skog, berättigar staten att tillse, det skogsegaren icke må till egen, ofta inbillad fördel och utan hänsyn för samhällets framtida väl sköfla den

del af nationaltillgången, som våra skogar representera, ty måhända kan den tid komma, då samhällets välfärd eljest sättes på spel både i klimatiskt och ekonomiskt afseende. Men å andra sidan måste äfven framhållas vigten deraf, att vi bereda skogsegaren tillfälle att få medel och intresse för åstadkommande af denna återväxt. Vi böra därför icke genom restriktiva bestämmelser hindra honom att, efter sig företeende omständigheter, förskaffa sig den största möjliga inkomst ur skogen, om han blott samtidigt fullgör sin skyldighet mot samhället här vid lag. I den mån skogsegaren kan bereda sig god inkomst af skogen, i samma mån lönar sig för honom att mera rationellt bedriva skogskulturen, och han får så småningom intresse af att vårda sin skog.

Jag kan icke yttra mig om norrländska förhållanden i detta hänseende, men på grund af egen erfarenhet vågar jag åtminstone angående skogshandteringen i mellersta Sverige göra ett uttalande. Det måste inom denna landsdel anses som ett önskemål att få upp ungskogarne i jemna, slutna bestånd. Totalafverkning af en skogstrakt är medlet att åstadkomma dylika ungskogar och bör därför alldeles icke fördömas såsom liktydig med skogssköfving, om blott återväxt beredes. På samma gång som en jemnare återväxt sålunda åstadkommes, kunna å vissa orter skatar och undertryckta träd realiseras såsom pitprops fördelaktigare än på något annat sätt. När nu å dessa trakter omsider ha uppväxt ungskogar i täta bestånd, så är det klart, att denna ungskog behöfver gallras för att bereda den fortväxande skogen nödig luft och ett lämpligt rotsystem. Men denna gallring måste ega rum i vissa perioder och icke blott en gång, utan flere gånger, allt efter som behofvet kräfver. Det ligger emellertid för öppen dag, att vid dessa gallringar fås åtskilligt virke, som lämpar sig att användas som pitprops, och att det utmed vissa kustorter vore en stor förlust för skogsegaren (indirekt således äfven för staten), om han ej kunde få draga största möjliga reventy af sin skogs klenare virke (nemligen såsom pitprops), då det under annan form ej tål transportkostnaden.

Vi hafva erfarenhet från mellersta Sveriges bruksdistrikt, att i allmänhet skogarne der bäst vårdas. Hvarför? — Jo, därför att man der kan erhålla afsevärda inkomster af skogarne och därför finner med sin fördel förenligt att sköta väl om denna inkomstkälla. Läger nu staten svårigheter i vägen för skogsegaren att skaffa sig en god afkastning af sin egendom, då kan staten näppeligen ålägga honom någon skyldighet att bereda återväxt. Deruti ligger för mig största betänkligheten emot motionärens förslag. Nej! förfaren tvärtom så, att utvägar gifvas för skogsegaren att få den största möjliga afkastning ur skogen — då kan staten också påyrka, att såsom första inteckning ur hans skog skall stå skyldighet för honom att bereda återväxt. Jag tror att man numera, efter all strid och meningsskiljaktighet i frågan,

*Angående
utförelsetull å
pitprops.
(Forts.)*

Angående
utförelsetull å
pitprops.
(Forts.)

kommit någorlunda till insigt om, huru en relativt billig kontroll öfver skogsegaren skall i detta hänseende kunna åstadkommas.

Herr talman! Jag kan för min del icke tillstyrka bifall till motionärens nu gjorda framställning, men jag hoppas lifligt, att han fullföljer sina sträfvanen att uppnå en bättre skogsvård och snart återkommer med en motion i detta ämne, dock i den form, jag tagit mig friheten antyda, nemligen så, att motionen åsyftar ett lagstadgande om underförstådd skyldighet för skogsegaren att bereda återväxt i den mån afverkning af skog eger rum.

I detta yttrande instämde herrar *J. H. G. Fredholm, Henricson, Bruse, Thermanius* och *Sjöholm*.

Herr Jansson i Krakerud: Jag tänkte på, när jag hörde motionären läsa upp sin verksamhet rörande skydd för våra skogar, att det är ganska betänkligt att afslå befogade anspråk, ty då kommer man ofta med sådana anspråk, som äro obefogade. Jag menar härmed, att de befogade anspråken för vården af våra svenska skogar anser jag vara de lagparagrafer, som motionären lyckades utverka af landstinget; och för min del skall jag beklaga, att de icke vunno bättre gehör. Hade en sådan fråga kommit före i motionsväg i år, så skulle åtminstone jag för min del varit böjd för att biträda densamma. Men då man tänker på följderna af att bifalla den här motionen, synes det mig vara ganska uppenbart, att det är, så att säga, omöjligt. Ty här skulle inträffa förhållanden, så olika lagstiftningen inom vårt land — beroende på de olika kommunikationer, som här förefinnas — att det vore alldeles en orimlighet. Följden skulle naturligtvis blifva den, att inom bergslagera, der man har jordbruk, hyttor och åtskilliga andra verk, der skulle man få rättighet att afverka skogen till hvilka dimensioner som helst; men i öfriga trakter inom landet, der man saknar dessa jernbruk, och der man icke kan kola af skogen, därför att det är för långt till jernväg och för dyrt att frakta kolen, der skulle man icke få afverka och sälja pitprops utan att betala i exporttull 80 öre à 1 krona. Det kunna väl herrarne finna, att det är alldeles en orimlighet. Dessutom skulle det kunna inträffa, mine herrar, att man icke skulle kunna taga vara på sin skog. När man afverkar grof skog och söker spara på ungsbogen, som är lämplig till pitprops, så händer det ofta, att det kommer en storm och vråker i kull all den ungskog, som är lämplig till pitprops. Skulle man då komma i den ställningen, att man betalade staten exporttull därför, att man sålde en skog, som icke kunde användas till någonting annat? Jag skulle ju icke kunna hugga kastved af den, ty det skulle icke få någon afsättning, enär den är för fin. Man skulle icke kunna kola af den, därför att det blefve för lång transport af kolen. Således kunna herrarne finna, att här förekommer en

orimlighet. En annan orimlighet finnes också, och det är den, att då det finnes många smärre jordbrukare, som hafva skog, och som äro i den ställningen, att de måste afverka pitprops för att få sig en slant, när de skola ut med sina utskylder, så synes det mig, att man borde gifva anvisning, hvarest de skola i annan händelse taga dessa medel. Men kan man icke gifva anvisning derpå, så är det alldeles klart, att det icke är någon skogshushållning, därför att då måste de hugga så mycket mera, så att de jemväl kunna få medel till denna exporttull. Då således det syfte, som motionären afser, icke vinnes med denna motion, har man följaktligen icke något annat att göra än att bifalla utskottets förslag.

*Angående
utförrelstull å
pitprops.
(Forts.)*

Herr *Anderson* i Hasselbol instämde häruti.

Herr grefve *Hamilton*: Jag kan nästan till alla delar instämma i motionärens anförande, om jag undantager slutorden, i hvilka han yrkade bifall till sin motion. En följande talare, som är långt mera sakkunnig än jag, har framhållit ganska tankvärda sidor af denna fråga. Jag vill dock framhålla ännu en, som jag ber den ärade motionären och de herrar, som hysa sympati för hans motion, lägga märke till. Så vidt jag kan förstå, kan det syfte, som den ärade motionären vill vinna, icke vinnas genom det förslag han framställt. Förhållandet är, om jag ej misstager mig, det, att af de sätt, som finnas för tillgodogörande af ungskogen, är afverkningen af pitprops, om icke det mest lönande, dock ett af de mest lönande. Det lemnar större behållning än afverkning till ved eller kolning. I många fall är det till och med mer gifvande än afverkning till massved. Om man nu skulle pålägga en exporttull till det af motionären föreslagna beloppet, 80 öre eller 1 krona pr kubikmeter, komme detta därför blott att blifva en skatt på skogsrörelsen, som denna visserligen möjligen kunde bära, men som dock blefve densamma till åtskilligt besvär. Exporten af pitprops komme deremot antagligen icke derigenom att minskas. Om man åter satte tullen så hög, att afverkningen af pitprops ej lönade sig, eller endast så, att den gifvet blefve betydligt mindre lönande än afverkning till kastved, kol eller massved, så hade man derigenom endast beröfvat skogsrörelsen en god förtjänst. Men icke hade man dermed skyddat ungskogen. Den komme då blott att afverkas på annat sätt.

Jag tycker verkligen, att den ärade motionären, som är så intresserad af att lösa frågan på det rigtiga sättet, hvilket är att sörja för återväxten, borde vara litet rädd för den väg, han i sin motion förordat. Han talade sjelf om huru han arbetat för att få till stånd en lag om återväxt, men att detta mött så mycket motstånd. Han kan vara öfvertygad om att, i fall vi slå in på den vägen att pålägga exporttull på ifrågavarande artikel, hvilket

Angående
utförelsetull å
pitprops.
(Forts.)

icke hjälper, det då skall hafva till följd, att när vi sedan komma med förslag till lag om återväxt, skola de, som äro emot en sådan lag, säga: »Nej, Riksdagen har på herr Nils Peterssens förslag beslutat att lösa denna fråga på en annan väg, nemligen genom exporttull.» Jag ber därför verkligen herrarne besinna sig något litet, innan herrarne blott såsom en opinionsyttring rösta för motionen. Det är obestriddigt, att det mål, motionären vill vinna, icke kan vinnas på detta sätt. Deremot är jag alldeles öfvertygad om att, om han med stöd af de senaste årens erfarenhet ville åter arbeta för den lösning, för hvilken han förr arbetat, han här skulle erhålla understöd från personer inom de mest olika partier. Men för den lösningen har bevillningsutskottet icke kunnat uttala sig på annat sätt än genom att uttrycka sina sympatier för motionens syfte.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Williamson: Orsaken, hvarför jag begärde ordet, var för att få tillfälle att uttrycka mina sympatier för herr Nils Peterssens i Runtorp motion, emedan jag funnit, att han genom denna sin motion velat skydda vår uppväxande skog i landet. Medlet härför tror jag just vara att börja och ändå mera fullfölja återplanteringen af den uppväxande skogen. — Jag har bott i en trakt af Elfsborgs län midt på de s. k. svältorna och derefter flyttat till Halland samt har följaktligen först sett den kala mark, som der finnes, men äfven sedan hvad som kan följa af återplanteringarna, hvilka der blifvit gjorda. Det är på grund häraf, som jag kommer tillbaka till denna sak, som redan påpekats af några talare. År 1868 den 24 april planterades de första plantorna på svältorna. Der finnas nu 4,000—5,000 tunnland skog, som är lika stor som detta tak är i höjd, och der har gallrats och sålts icke så litet gallringsvirke. Detta åter har haft till följd, att personer rundt omkring i trakten litet hvarstades börjat att plantera sina kala marker. Jag vet specielt, att Elfsborgs läns landsting och hushållningssällskap haft all möda ospard för att skaffa erforderliga medel dertill. Fast halländing, måste jag erkänna, att vi der sorgligt nog icke kommit så långt i detta fall. Önskligt vore i alla händelser, att staten gjorde något mer för detta ändamål genom att inköpa planteringsmarker och der plantera skog. På grund häraf synes det mig, att återväxtens skyddande och fortsättande är mera viktigt, än denna tull, som nu blifvit ifrågasatt, möjligen skulle kunna vara.

Jag har icke något yrkande att göra.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Som tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare behandlingen af föreliggande betänkande till i afton kl. 7, då detta sammanträde komme att fortsättas.

§ 9.

Ordet begärdes af:

Herr von Friesen, som yttrade: Det är en vidt utredd önskan i landet att erfara regeringens uppfattning angående en fråga, som för närvarande tager uppmärksamheten i hög grad i anspråk. Svenska folket är af gammalt vant att veta, hvar det har sin regering i viktiga frågor. Någon anledning att antaga, att icke äfven den nuvarande regeringen vill öppet gifva sina åsikter till känna i de politiska hufvudfrågorna, förefinnes icke. Det är för att bereda densamma tillfälle härtill i rösträttsfrågan, som jag nu vördsamt hos kammaren anhåller att få till hans excellens herr statsministern framställa ett spörsmål beträffande nämnda fråga. Ett annat spörsmål i samma fråga är visserligen förut af kammaren tillbakavisadt, men då jag erfarit, att detta, åtminstone hvad beträffar en del af dem, som röstat emot spörsmålet, berott på formen för detsamma, kan jag hysa den förhoppning, att kammaren icke skall lägga sig emot följande spörsmål, om hvars framställande jag anhåller jemlikt § 21 af gällande arbetsordning för Riksdagens Andra Kammare.

Spörsmål i Riksdagens Andra Kammare till hans excellens herr statsministern:

Har Kongl. Maj:ts regering tagit frågan om ändring i gällande grundlagsbestämmelser rörande valrätten till Riksdagens Andra Kammare i öfvervägande, och om så har skett, till hvilken åsigt har regeringen kommit i nu berörda fråga?

Den af herr von Friesen sålunda framställda anhållan begärdes på bordet och bordlades.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>P. Pehrsson</i> i Norrsund	under 12 dagar fr. o. m. den 24d:s,
» <i>R. Petersson</i> i Skurö	» 12 » » 24 »
» <i>C. J. Bladh</i>	» 12 » » 24 »
» <i>C. W. Hultstein</i>	» 14 » » 24 »
» <i>N. A. Molander</i>	» 14 » » 22 »
» <i>A. Andersson</i> i Hakarp	» 14 » » 29 »
» <i>C. T. Jacobsen</i>	» 14 » » 23 »
» <i>N. Wallmark</i> i Selånger	» 14 » » 23 »
» <i>O. Anderson</i> i Hasselbol	» 14 » » 24 »

Herr <i>R. Björck</i>		under 14 dagar fr. o. m. den 21 d:s,	
» <i>J. P. Nilsson</i> i Kägglå	» 14	»	23 »
» <i>E. Olsson</i> i Kyrkebol	» 14	»	22 »
» <i>E. G. Fredholm</i> i Saleby	» 14	»	24 »
och herr <i>C. E. Thermanius</i>	» 14	»	22 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,40 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.